

**Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
кафедра географії та туризму**

Реєстраційний № _____

**Кваліфікаційна робота
Аналіз попиту на туристичні об'єкти Закарпаття серед мешканців с.**

Бене (Берегівський район)

Турані Ніколетта Сергіївна

Студентка IV-го курсу

Освітня програма 242 Туризм

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Тема затверджена Вченою радою ЗУІ

Протокол № 8 / 22 листопада 2022 року

Науковий керівник: **ТОВТ АТІЛЛА АТІЛЛОВИЧ**

старший викладач

Завідувач кафедри географії та туризму: **МОЛНАР ЙОСИП ЙОЖЕФОВИЧ**

к.г.н., доцент

Робота захищена на оцінку _____, «___» _____ 2023 року

Протокол № _____ / 2023

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

кафедра географії та туризму

Кваліфікаційна робота

**АНАЛІЗ ПОПИТУ НА ТУРИСТИЧНІ ОБ’ЄКТИ ЗАКАРПАТТЯ
СЕРЕД МЕШКАНЦІВ С. БЕНЕ (БЕРЕГІВСЬКИЙ РАЙОН)**

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Виконала: студентка IV-го курсу

Турані Ніколетта Сергіївна

Освітня програма 242 Туризм

Науковий керівник: **ТОВТ АТІЛЛА АТІЛЛОВИЧ**

старший викладач

Рецензент: **ОЛАГ НАТАЛІЯ КАРЛІВНА**

асистент

Берегове
2023

ЗМІСТ

ВСТУП	6
1. РОЗДІЛ. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА С. БЕНЕ	7
1.1. Географічне положення с. Бенє	7
1.2. Історичний огляд	10
1.3. Демографічні процеси	14
2. РОЗДІЛ. ХАРАКТЕРИСТИКА ТУРИЗМУ ЗАКАРПАТТЯ	17
2.1. Показники попиту туризму Закарпаття	17
2.2. Елементи пропозиції туризму Закарпаття	20
3. РОЗДІЛ. АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ	24
3.1 Характеристика анкети	24
3.2 Аналіз загальних даних	25
3.3 Показники попиту	27
3.4. Перевірка знань про туристичні об'єкти Закарпаття	34
4.РОЗДІЛ. ПЛАН ТУРИСТИЧНОГО ТУРУ ЗАКАРПАТТЯМ, РОЗРОБЛЕНИЙ ДЛЯ ЖИТЕЛІВ СЕЛА БЕНЄ	41
ПІДСУМКИ	49
ВИСНОВКИ	50
РЕЗЮМЕ (НА УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ)	51
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	52
СПИСОК ІЛЮСТРАЦІЙ	55
ПОДЯКА	56
ДЕКЛАРАЦІЯ	57
ДОДАТКИ	58

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Földtudományi és Turizmus Tanszék

**A KÁRPÁTALJAI IDEGENFORGALMI VONZERŐKKEL
KAPCSOLATOS KERESLETELEMZÉS A BENEI (BEREGSZÁSZI
JÁRÁS) LAKOSOK KÖRÉBEN**

Szakdolgozat

Képzési szint: alapképzés

Készítette: Turányi Nikoletta

IV. évfolyamos hallgató

Képzési program: 242 Turizmus

Témavezető: Tóth Attila

adjunktus

Recenzens: Oláh Natália

tanársegéd

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	6
1. FEJEZET. BENE ÁLTALÁNOS JELLEMZÉSE	7
1.1. Bene földrajzi sajátosságai	7
1.2. Történelmi áttekintés.....	10
1.3. Népeségföldrajzi folyamatok.....	14
2. FEJEZET KÁRPÁTALJA TURIZMUSÁNAK SAJÁTOSÁGAI	17
2.1. Kárpátalja turizmusának keresleti mutatói.....	17
2.2. Kárpátalja idegenforgalmának kínálati elemei.....	20
3. FEJEZET. A KUTATÁS EREDMÉNYEINEK ELEMZÉSE.....	24
3.1. A kérdőív jellemzése.....	24
3.2. A kérdőív általános adatainak elemzése.....	25
3.3. Keresleti mutatók.....	27
3.4. Kárpátalja idegenforgalmi vonzerőinek ismeretvizsgálata.....	34
4.FEJEZET. BENE LAKOSAIRA SZABOTT KÁRPÁTALJAI TURISZTIKAI TÚRATERV.....	41
KÖVETKEZTETÉSEK.....	49
ÖSSZEFOGLALÁS.....	50
UKRÁN NYELVŰ ÖSSZEFOGLALÓ (PE3IOME).....	51
FELHASZNÁLT IRODALOM	52
ÁBRÁK JEGYZÉKE.....	55
KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS	56
NYILATKOZAT.....	57
MELLÉKLETEK.....	58

BEVEZETÉS

Az általam választott téma közel áll hozzám, mivel a kutatásomat szülőfalumban végzem. A témám címe: „A kárpátaljai idegenforgalmi vonzerőkkel kapcsolatos keresletelemzés a benei (Beregszászi járás) lakosok körében”. Azért választottam ezt a témát, mert érdekelt, hogy a szomszédságomban élő emberek miként gondoldodnak a turizmus fontosságáról, mi a véleményük, tudásuk a szűkebb és tágabb környezetükben lévő turisztikai látványosságokról, az őket körülvevő természet szépségeiről, a vidék kulturális sokszínűségéről, továbbá hogy mennyire élnek a már felsorolt lehetőségekkel idegenforgalmi céllal.

Napjainkban az egyik leggyorsabban fejlődő iparág a turizmus. A Kárpátok szépséges hegyvonulatai, a természet adta látványosságok egyre több turistát vonz vidékünkre. De nemcsak a kirándulni vágyók érkeznek Kárpátaljára, hanem a gyógyulni vágyók is, mivel vidékünk legfontosabb húzóágazata a gyógyturizmus.

Benében a 2000-es évek elejétől foglalkoznak turisták elszállásolásával, ellátásával. Szülőfalum az elsők között volt, amikor Kárpátalján megindult a falusi turizmus. Pár év múlva „Bene” nevét már a külföldi turistakönyvekben is megtalálhatták.

A szakdolgozati kutatásom során kérdőíves felmérést hajtottam végre a benei lakosok körében. Céloom, hogy felmérjem mennyire ismerik az itt élő emberek az őket körülvevő természeti és építészeti idegenforgalmi látványosságokat, milyen szemmel tekintenek Kárpátaljára, mint turisztikai desztinációra és igénybe veszik-e a megye idegenforgalmi lehetőségeit.

1. FEJEZET. BENE ÁLTALÁNOS JELLEMZÉSE

1.1 Bene földrajzi sajátosságai

Bene – egy 1300 lelket számláló falu Kárpátalján, a Beregszászi járásban. Beregszásztól 13 km-re található. Szomszédos települései északról Csetfalva, északnyugatról Borzsova, nyugatról Muzsaly, keletről pedig Kovászó (1. ábra).

Kárpátalja déli részén a Beregardótól keletre húzódó hegycsoport utolsó szakaszán terül el. A falu tengerszint feletti magassága 112 méter. Két földrajzi tájegységhez tartozik: az egyik a Beregszászi- domborvidék, a másik Kárpátaljai alföld. A beregszászi dombvidékhez tartozó vulkanikus eredetű benei hegy magassága eléri a 200 m-t (Izsák T., 2007).

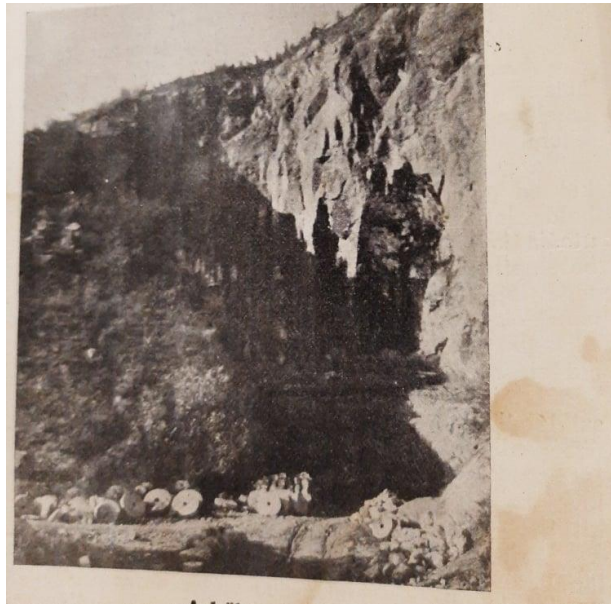

1. ábra. Bene földrajzi elhelyezkedése

Forrás: www.google.com

1934-es adatok szerint a falu mögött húzódó hegy tömege andezit. Bene közepén található kőbányában az andezit sziklából malomkövet készítettek és építésre alkalmas követ bányásztak (2. ábra). A hegy déli részét szőlők borítják, míg északi lejtős részét erdő képezi. Az erdő többnyire bükk-, és tölgyfából áll, de megtalálhatóak a szelíd- és vad- gesztenye fák, valamint a gyertyán és a közönséges nyír is. Az erdőkben igen elterjedtek a gyomnövény fajok így pl.: az erdei süntök, a parlagfű, és borostyán, de ugyanakkor helyet kapnak a gyógynövények is: csipkebogyó, zsurló, útilapu stb. Többféle gomba nő a benei erdőben, ehető és mérgezők egyaránt. Az ehető gombák miatt a benei emberek igen nagy előszeretettel

járnak gombázni szabadnapjukon. Az ehető gombák- a galambgomba, az őzláb gomba, a keserűgomba, az ízletes vargánya stb. (Izsák T., 2007)

2. ábra. Benei kőbánya

Forrás: Bene-Bhene község jelene és múltja

Bene állatvilága is igen sokszínű. Az állatok közül a legelterjedtebb a vakond és sün, de megtalálható a róka, az őz, a mókus, az erdei sikló és a zöld gyík is. A mezőkön és a lakott területeken egyaránt igen sok rágszáló és madár található (Izsák T., 2007).

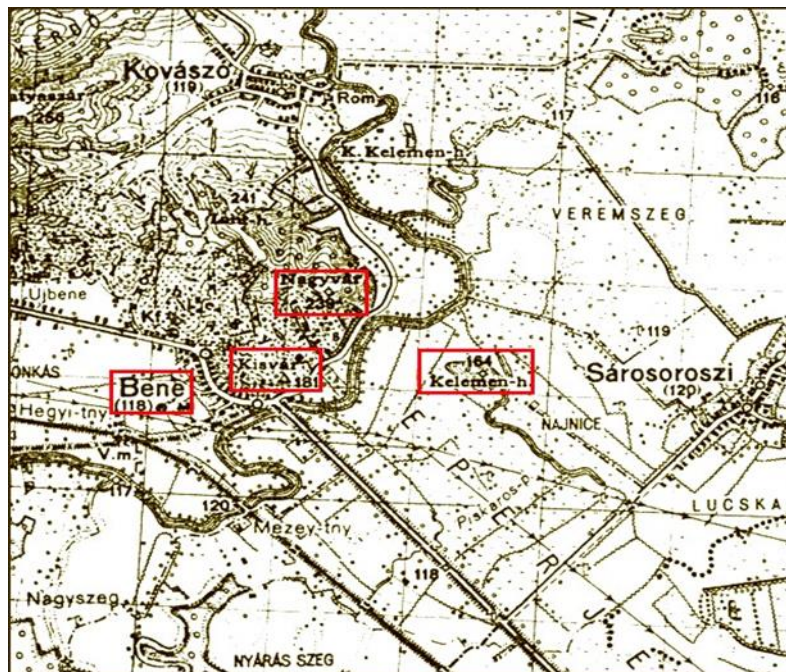
A falu határában található a „Kelemen” nevű hegy (3. ábra), amelyről számos legendát ismerünk. A többi hegyektől a Borzsa folyó árterülete választja el. Az egyik ilyen legenda szerint a hegy belsejében, azaz barlangjaiban kincs található. Nevét a következő legendáról kapta:

„Egyszer egy Kelemen nevű fiatal juhász a hegy közelében legeltette a nyáját. Miközben furulyázott, néhány birka elbitangolt a nyájától. A juhászfiú keresésükre indult, s estére egy híján meg is találta a juhokat. Végül rábukkant a hiányzó bárány lábnyomaira is, amelyek a hegyre vezettek. Kelemen követte a nyomokat. Egyszerre csak egy nyitott vasajtóhoz ért, mögötte barlang szája tátongott, melynek mélyéről pedig báránybégetés hallatszott. A fiú azonnal belépett a barlangba. Ekkor azonban a vasajtó nagy csikorgással bezárult mögötte. A sötétből egy nagyszakállú öregember jött elő, és így szólt hozzá: »Ha ide bejöttél, innen már soha többé nem mehetsz ki. De ne félj, jó sorod lesz! Ezt a hét kád kincset kell őrizned. De vigyázz, hogy senki el ne mozdítsa a kádakat, mert mindegyik egy-egy tengerszemet takar. Ha valamelyik kád

elmozdulna, a tengerszem vize előttené a falut, s elpusztítana mindent a környéken.« Mit volt mit tenni, Kelemen ottmaradt hát őrizni a kádakat.

Közben apja, az öreg juhász a fia keresésére indult. A nyomokat követve ő is eljutott a vasajtóhoz. De hiába verte öklével az ajtót, nem nyílt ki. Az öreg juhász nem adta fel: ettől kezdve minden éjfélkor elment az ajtóhoz. Néhány nap múlva a dörömbölésre kijött a nagyszakállú öregember, s elmondta neki, hogy a fiának jó dolga van, de soha többé nem mehet haza, mert örökre itt kell maradnia őrizni a kincseket. Györgynapkor azonban kinyílik az ajtó, s Kelemen kijöhet pár percre, akkor majd beszélhet vele. Így is történt: György napján az öreg viszontlátta a fiát. Attól kezdve, amíg csak élt, minden Györgynapkor felment a hegyre a barlang elé, hogy néhány szót váltson a fiával... Az a hír járja, hogy a vasajtó azóta is kinyílik minden Györgynapkor. Olyankor kilép rajta Kelemen, lenéz a falura, majd visszatér a barlangba őrizni a kádakat...” (www.karpatalja.ma).

A kincs, amit a barlangban őriz a juhász, állítólag II. Rákóczi Ferenc kincse, amit 1711-ben rejtettek el a barlangban.

3. ábra. Kelemen- hegy

Forrás: www.varak.hu

Bene mellett húzódik a Borzsa folyó, amelynek igen gazdag halállománya van. A folyóban keszeg, harcsa, sügér, ponty, csuka és vizi sikló él. A parti szakaszon megfigyelhetjük a mocsári teknőst és a békák különböző fajai találhatóak itt (Izsák T., 2007).

A folyó 106 km hosszúságával Kárpátalján a negyedik leghosszabb folyó. A Borzshavasokban veszi kezdetét (Sztój- csúcs 1681 m), délnyugati irányba halad, érinti Dolhát. Ezen a szakaszon medre köves, folyása gyors. Salánktól pedig folyása lelassul, völgye kiszélesedik és a Tiszába folyik (Izsák T., 2007).

A XIX. század végén a lakóházak védelme érdekében az árvízzel szemben a Tisza és a Borzsa partvonalát követve védőgátakat építettek, mivel 1998-ban és legfőképp 2001-ben az árvíz igen nagy károkat okozott Benében és a szomszédos falvakban (Bulla B.–Mendöl T., 1999).

Bene éghajlata igen kedvező a hegyvonulatnak köszönhetően. Az éghajlati övek meghatározásánál Kárpátaljával együtt, Benét az Aliszov-féle osztályozás alapján mérsékelt kontinentális éghajlat közé sorolhatjuk. A Kárpátok hegyeinek védelme ellenére is néha télen a sarkvidéki szelek is elérik ezt a térséget hideg- száraz időjárást eredményezve, nyáron pedig a trópusi szelek betörésével száraz, forró időjárás alakulhat ki. Az észak felől érkező hideg áramlatok ellen a hegy védi a szépen fejlődő szőlőhegyeket. A déli rész felől érkező esőt hozó szelek beáramlását viszont engedi (Izsák T., 2007).

1.2 Történelmi áttekintés

Ezt a területet az ember már a régmúlt időktől használatba vette. Már kb. 12000 évvel ezelőtt a paleolit idejétől kezdve a vidék lakott terület volt. Bene nevét a „Benedek” név rövid változatáról kapta.

IV. Béla király 1269- ben, akkor még „Bhene” néven, adományozta két földbirtokosnak Péternek és Mártonnak a falut. 1333-ban már népes falu volt, mivel pápatizedet szedtek, amit 3 garasban állapítottak meg (Lehoczky T., 1996).

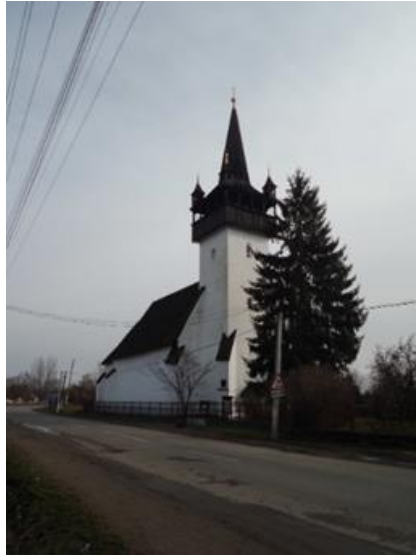
Nagyon kevés feljegyzés áll rendelkezésünkre, mivel a legtöbb írás, dokumentum a tűz martalékává vált 1782-ben (Horváth L., 2001).

Bene névvel a századok során többször találkozhatunk. 1400-tól – 1700-ig körülbelül 30 írásban szerepel. Ezek a dokumentumok részben adománylevelek vagy birtoklási perekről szóló okmányok.

A legrégebb birtokosai közül megemlítenék egy pár nevezetes családot. Többek között a leghosszabb ideig a Beregi Helele és Jaksi családok birtokolták Benét. Továbbá Szilágyi Erzsébet (Mátyás király anyja), Makkay- a Ruszkai Dobó-, a Perényi-, Ráthonyi- és Vásárhelyi családok, akik 1300-tól – 1700-as évekig voltak a falu földbirtokosai. Ezek közül a református

egyház a Makkay és Vásárhelyi családok emlékét őrzik, ők voltak a református egyház adományozói és pártfogói (Mónus Gy.–Szerényi F., 1993).

A falu legrégebbi építménye a református templom (4. ábra), amely a 14 század második felében épült.

4.ábra. Benei református templom

Forrás: saját felvétel

Kétszer döntötték romba Benét: először a tatárok dúlták fel 1567-ben, majd 1657-ben a lengyelek. Mind a kétszer sikerült Benét újra építeni. 1593-ban a lakosság teljes egészében áttért a református hitvallásra. Az egyház birtokában több régi tárgy van, amelyek szintén arra utalnak, hogy Bene igen régi falu. Többek között egy arany kehely, amelynek középső részén 6 fülke van körbe, 12 apostollal. Igaz az idők sora megrongálta, de így is a XIV. századi ötvösművészetének az egyik remeke (www.templomut.hu).

Ugyanakkor ónból készült tárgyak is vannak, amelyek a XV.-XVI.-XVII. századból valók. A XVII. századból egy pecsét is az egyház birtokában van, amelynek a felirata arra utal, hogy 1734-ben Bene város és megyeszékhely volt. A pecséten a következő felirat olvasható: „Bene város pecsétje”. Nincs pontos adat arról, hogy melyik évben, kiemelték egy bronzhydriát a Borzsa folyóból. Elkészítését az i.e. V. század közepére állapították meg. A bronzedény víz tartására szolgált. A bronzhydria magassága 42 cm, átmérője 33 cm. Fülét szirének díszítik (Mónus Gy. –Szerényi F. ,1993).

Bene központjában található római katolikus templom (5. ábra), amely 1934-ben épült. Az épület a római- és a görögkatolikusok közös összefogásával épült fel. 1995-ben belső

restaurációt végeztek. A templom harmóniuma amerikai gyártmány. A harangot 1925-ben öntötte egy kiscegyőci harangöntő, Egry Ferenc, a benei felekezet közadakozásából (www.ittmagyarulis.hu).

5.ábra. Benei római katolikus templom

Forrás: saját felvétel

A településen élő nagyobb birtokos családok közül a legismertebb a Pum család volt. A Pum kastély mindmáig fennmaradt (6. ábra). Ma a benei óvoda kapott itt helyet. Az óvodában az ideérkező gyerekeket csodálatos látvány fogadja, hiszen a kastély egy kis domb alján található. Az épülethez vezető út enyhén emelkedik, két oldalán fák, bokrok övezik. Nagy játszótérrel és kényelmes termekkel várja az ideérkező gyerekeket. Korábban, 2013-ig, a Pum kastélyban gyermekotthon működött. A gyerekek 3 éves kortól kerültek ide és iskolás korukig nevelkedtek itt.

A falu neve a Rákóczi szabadságharchoz is fűződik, mivel a település határában, az úgynevezett kerek dombnál bontottak zászlót Rákóczi kurucái.

Az első világháborúban 80 benei lakos vett részt, 20 hősi halottja van a községnek. 1944-ben benéből 141 férfit hurcoltak el, ebből 32-en haltak meg. A második világháborúban 18-an estek el. A háború utáni perek folytán 4 férfit végeztek ki (www.karpatinfo.net).

1989-ben a KMKSZ szervezete a helyi temetőben kopjafát állított, majd 1992-ben emlékművet avattak fel a sztálinizmus és a második világháború áldozatainak emlékére.

6.ábra. Pum kastély

Forrás: saját felvétel

Bene Bereg vármegye Tiszaháti járáshoz tartozott egészen 1920-ig, vagyis a trianoni békeszerződés aláírásáig.

Benében leelőször református iskola működött, amely a református templom udvarán épített 5 m hosszú és 4 m széles, gyengén világított helység volt, ahol kántor-tanítók oktattak. A református lelkésznek köszönhetően hosszú utánajárás után az állam átvette az iskolát és egy üres telken, a templom szomszédságában épített fel egy modernebb iskolaépületet. Ebben egy tágas tanterem és két szobás, konyhás tanítói lakás volt. Az állam ellátta az iskolát a legszükségesebb felszereléssel, amelyben 1907-ben kezdődött a tanítás. Az első tanító az egykori református lelkész Benkő Pál lett. Az állami iskolát egy tanerősről 1912-ben két tanerőssé kellett fejleszteni, mivel a tankötelesek száma egyre nőtt. A második tanterem a két szobából lett átalakítva. Ahogy a tankötelezettek száma nőtt később úgy építették a meglévő épülethez a tantermeket és vettek fel az induló osztályokhoz oktatókat. A következő tíz évben rohamosan fejlődött az iskola mind a tanulók létszámának növekedésében, mind az oktatók alkalmazásában, mind pedig az iskola felszerelésében (Horváth L., 2001).

Benét számos mezőgazdasági föld veszi körül. Ezek a földek javarészt összekötik Benét a szomszéd falvakkal: Oroszival, Csetfalával, Muzsalyal, Kovászóval, Borzsovával. A falu hossza kb. 3 km és több mellékutcával rendelkezik. A központon az általános iskola épülete található (7. ábra), szemben vele van a buszmegálló. Az iskola területén található a „málenkij robot”-ra elhurcoltak emlékműve.

Benében vasútállomás is van. Egészen 2004-ig egy épület is volt, ahol a lakosok megvásárolhatták az utazáshoz szükséges jegyet. Sajnos ezt megszüntették. Bene központjában található a faluház, vele szemben a helyi könyvtár kapott helyet. A könyvtárat a régi faluházban

alakították ki. A község ház szomszédságában van az óvoda és a posta. A faluban egészségügyi központ is működik.

Benében hét működő bolt van, ezek közül öt élelmiszer-, egy gazdabolt-, és egy építkezési bolt.

A lakosok többsége gazdálkodással, 12 család pedig falusi vendéglátással foglalkozik.

7.ábra. Benei iskola

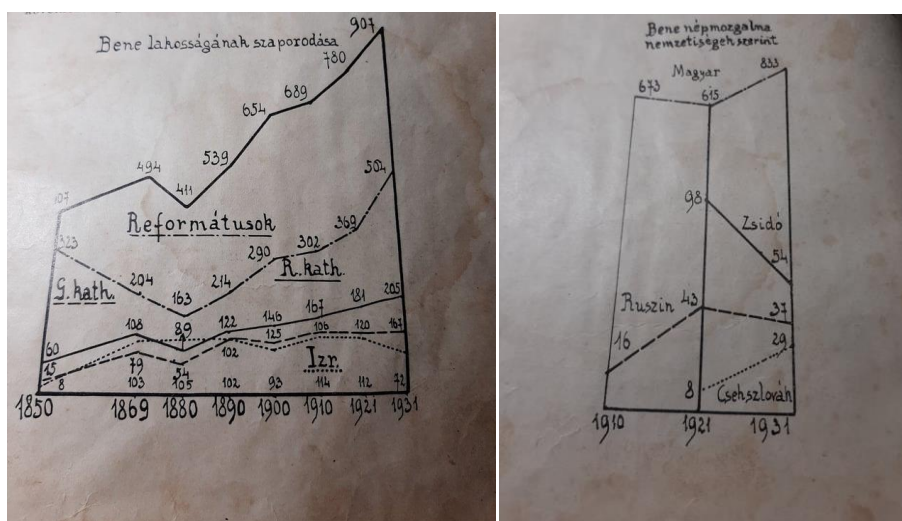
Forrás: saját felvétel

Bene fekvésének és éghajlati viszonyának köszönhetően az itt készült borok és az itt termelt gyümölcsök igen ízletesek. Ennek köszönhető, hogy évente több száz turista látogat el falunkba, sőt visszatérő vendégek is vannak. A falusi vendéglátással foglalkozó családok nemcsak szállást és ellátást biztosítanak az ideérkező vendégeknek, de számos kirándulási lehetőséget is biztosítanak vendégeiknek. A faluban három család foglalkozik borászattal. Itt lehetőség van a családok pincéiben a borkóstolásra.

1.3 Népszétföldrajzi folyamatok

Bene határainak elég nagy részét erdő borította. Az 1700-as években az itt élő emberek fakitermelő jobbágyak voltak. A község a kovászói váruradalomhoz tartozott. Minél jobban nőtt a fakitermelés által kialakult földek megmunkálásának lehetősége, annál jobban népesedett a falu. A falu népesedését elősegítette az is, hogy a felvidékről alkalmazott cselédek, gazdasági munkások megkedvelték a helyet és itt telepedtek le.

Bene lakossága, az 1931-es adatokat nézve, négy fő vallásra tagolódott: református, görögkatolikus, római-katolikus és izraelita (8. ábra).

8.ábra. Bene lakossága

Forrás: Horváth L., 2001

Ebből adódóan tehát az 1850 és 1931-es évek között a faluban zsidó családok is éltek. Bizonyítékul szolgál, hogy Bene területén mai napig létezik a zsidó temető (9. ábra).

9.ábra. Bene zsidó temető

Forrás: saját felvétel

Jelenleg Benében 1328 fő számlálható. Ebből a felnőttek száma 1058, a gyerekeké 270. Nemzetiségét tekintve 98 %-a magyar, 2% ukrán. Ennek következtében Bene magyar lakta településnek mondható (Benei Községi Tanács Adattára, 2008).

Bene lakossága jelenleg a következő felekezetek között oszlik meg: református, római katolikus, görögkatolikus, pravoszláv, Jehova tanúi, szombatista. Domináns vallásnak a református mondható.

A Benei lakosok kulturális élete is sokszínű. A faluban tavasztól késő őszig különböző rendezvények kerülnek megszervezésre. Ezekben a rendezvényeken a helyi iskola diákjai és a falu tánccsoportja ad előadást. Az idelátogató turisták ezekről a rendezvényekről gazdag élményekkel térnek haza.

2. FEJEZET. KÁRPÁTALJA TURIZMUSÁNAK SAJÁTOS SÁGAI

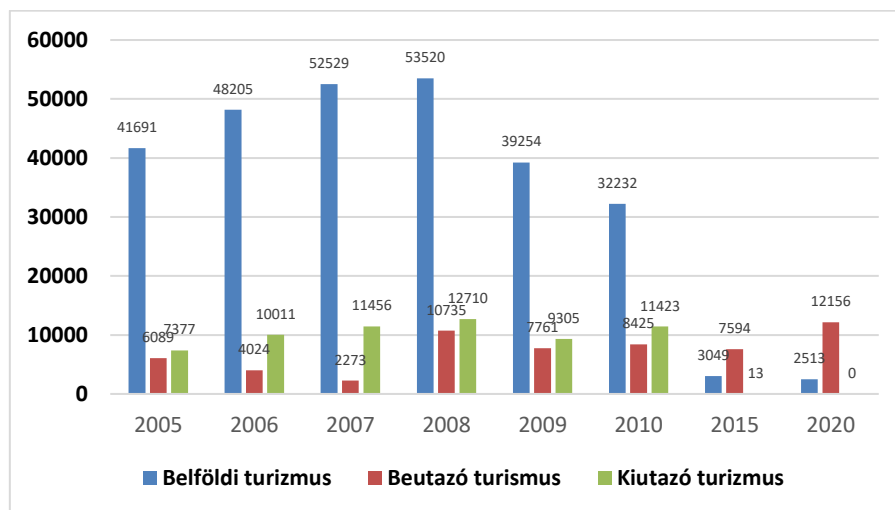
2.1. Kárpátalja turizmusának keresleti mutatói

Kárpátalja megye területe 12800 km². A terület nagyobb részét erdők és hegyek alkotják. Észak felől Lengyelországgal, nyugat felől Szlovákiával, délnyugat felől Magyarországgal, délről Romániával határos, keletről pedig Ukrajna Lvivi és Ivano-Frankivszk megyékkel szomszédos.

Kárpátalja a turizmus szempontjából igen gazdag erőforrásokkal rendelkezik. Turisztikai látnivalói széleskörűek. Építészeti, természeti kincsei, történelmi múltja, kulturális és népi szokásainak megismerése nagyban hozzájárul a turisták Kárpátaljára való vonzásában.

A gazdasági helyzet javulásának köszönhetően Kárpátalján részlegesen beindult a turizmus. A vidék az utóbbi években turisztikai szempontból nagy fejlődésen ment keresztül. A turistafogadók és a turisztikai irodák azon dolgoznak folyamatosan, hogy Kárpátaljára egyre több vendég látogasson el és minőségi időt töltsön el.

A Megyei Állami Statisztikai Hivatal által közölt idegenforgalmi turistalátogatók adatai azokra a vállalkozásokra vonatkoznak, amelyek hivatalosan vannak bejegyezve. Kiseb turistafogadók adataira nincsenek pontos mutatók (Berghauer S. – Fodor Gy., 2014).

10. ábra. Turisták számának változása Kárpátalján 2005-2020

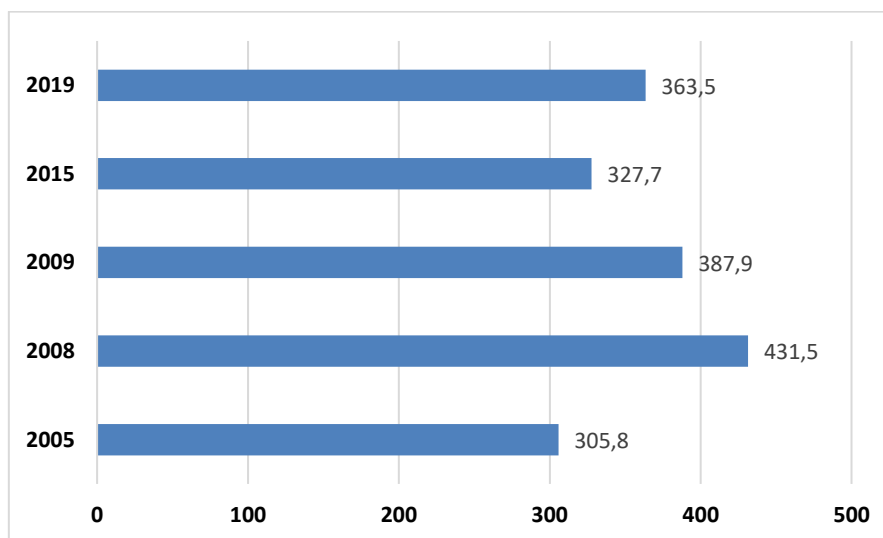
Forrás: Megyei Állami Statisztikai Hivatal adatai alapján, saját szerkesztés

Kárpátalja legjobban fejlődő gazdasági szektora a turizmus lett, mert a Statisztikai Hivatal által közzétett adatokat is látva, arra a következtetésre lehet jutni, hogy az ideérkező

turisták igényeit a vendégfogadók figyelembe veszik és folyamatosan fejlesztik vállalkozásukat.

Mint tudjuk, az elmúlt években az ukrán-orosz konfliktus kiéleződése jelentős mértékben hátráltatta az idegenforgalmat. A turizmus fellendülése előtt az emberek jórészt csak üzleti ügyek miatt utaztak Kárpátaljára (Berghauer S., 2012).

Kárpátalja turistaforgalma 2019-ben a Kárpátaljai Megyei Állami Közigazgatási Hivatal adatai alapján 363,5 ezer fő volt (11. ábra). 2005-től 2019-ig összeségében egy növekvő tendencia figyelhető meg, ugyanakkor az ukrán-orosz konfliktus és a gazdasági válságnak köszönhetően visszaesések is tapasztalhatók voltak a turistaforgalmat tekintve: 2009-2010 között 20%-os, 2014-ben pedig 18%-os visszaesést közölt a statisztikai hivatal. 2009-ben volt a legnagyobb visszaesés, ugyanis 15,3 ezer fővel csökkent a turisták száma. A 2014-ben bekövetkezett forradalomnak köszönhetően ebben az évben is nagy visszaesés volt tapasztalható az idegenforgalom terén. Ez elég sokáig, közel 4 évig tartott, ami igencsak hátrányára vált Kárpátalja turisztikai életének, majd ez egy pár éven belül valamennyire újra növekedést mutatott.

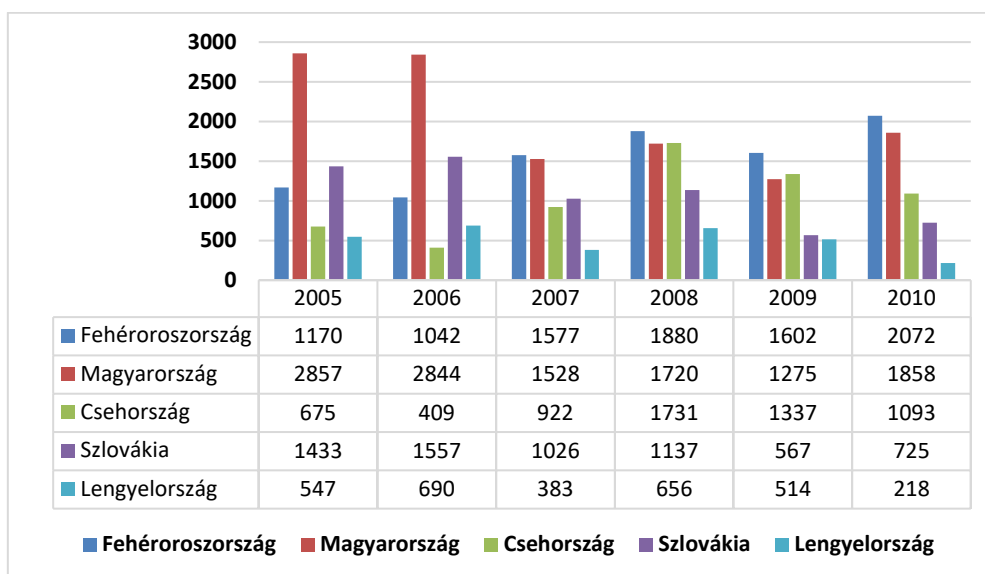

11.ábra. Turistaforgalom Kárpátalján

Forrás: Berghauer, 2012; Kárpátalja regionális fejlesztési stratégiája a 2021-2027 közötti időszakra, 2019; saját szerkesztés

A turistaforgalom 11,4%-át külföldiek képezik (12. ábra), akik kb.2-3 éjszakát töltenek vidékünk különböző szálláshelyein. Statisztikai mutatók szerint a legtöbb vendég Magyarországról (közel 1,4 ezer), Szlovákiából (1 ezer) érkezik vidékünkre. Továbbá kisebb

létszámában Csehországból, Fehéroroszországból, Németországból, Hollandiából és Romániából érkeznek (Kárpátalja – szanatóriumok és turizmus, 2017, 2019).

12.ábra. A Kárpátaljára érkező külföldi turisták országok szerinti megoszlása

Forrás: Berghauer, 2012; Kárpátalja – Szanatóriumok és turizmus 2006; 2008;2011; saját szerkesztés

Kárpátalja közlekedési szempontból közepesen fejlett, az utakat tekintve helyenként járhatatlan, de 2021-ben részben útfelújítást végeztek. Az ideérkező turisták számára turistabuszok állnak a rendelkezésükre.

Kárpátalján elő emberek inkább külföldre utaznak, vagy sokan autójukon keresik fel a vidék nevezetességeit, vagyis nem turisztikai irodák által kínált turistautakra jelentkeznek.

Statisztikai adatok alapján tekintve 2000-2017 között a turistaforgalom jelentősen megnövekedett a korábbi adatokhoz képest. Pár évvel ezelőtt vidékünkre látogató turistákat 511 szállásadó és vendéglátó intézmény fogadta. Ez mára már jelentősen megnövekedett, mivel ezeknek a vendéglátó egységeknek a száma 238-al nőtt, ami annyit jelent, hogy főszezonban akár egyszerre 30-35 ezer turista igényeit is ki tudják elégíteni. A növekedés, a folyamatos fejlődés, az egyre több egyéni vállalkozó miatt tudható be. Kárpátalja turizmusából származó bevétele is jelentősen növekedett, ugyanis 2004-2018 közötti időszakban 91,4 millió hrvnyáról 815,2 millióra nőtt a forgalom (Berghauer S.–Fodor Gy. 2014; www.carpathia.gov.ua).

Ugyan statisztikai adatokat nem találhatunk az elmúlt 3 évre visszamenőleg, de tapasztalható volt a látogatók számának a csökkenése Kárpátalján, mivel először a Covid-19 miatt bevezetett korlátozások, majd a háború kitörése okozott csökkenést a turistaérkezésben.

2.2. Kárpátalja idegenforgalmának kínálati elemei

Kárpátalja turisztikai erőforrásai sokszínűek, mind a kulturális mind pedig a természeti szempontból is. A legnagyobb szerepet az ideérkezők körében a Kárpátalján lévő kastélyok, várak, várromok töltik be. Ide sorolható a munkácsi vár és az ungvári vár csodálatos látnivalóját. A várromok közül a huszti, a királyházi, nagyszőlősi várromok látogatottsága játszik jelentős szerepet. Kárpátalja leghíresebb vára, a munkácsi vár, hiszen a vár történelmét ismerve Zrinyi Ilona és II. Rákóczi Ferenc nevét említhetjük a vár kapcsán. (Berghauer S., 2012)

2007-ben egy vállalkozó által indított internetes szavazást „Ukrajna 7 csodája” címmel, azzal a céllal, hogy megismertesse az emberekkel Ukrajna legszebb és legnevezetesebb helyeit. Ezen a szavazáson 76889 ember vett részt. A szavazóknak 21 nevezetes helyből lehetett választani. A listán többek között a Munkácsi vár is szerepelt, de sajnos nem volt benne az első hétben (www.anga.ua).

Rá egy évre ismét elindult egy internetes szavazás, „Ukrajna 7 természeti csodája” címmel. Ezen a versenyen az első hétbe jutott a Kárpátaljai Szinevéri-tó (www.7chudes.in.ua).

Egy 2013-ban kutatás keretein belül arra próbálták választ kapni, hogy melyek Ukrajna leglátogatottabb helyszínei, melyek azok a helyek, amelyeket az ideérkező turistáknak ajánlanának. Ukrajna, s azon belül Kárpátalja legkedveltebb és legszebb természeti, történelmi örökségeire lehetett szavazni. Így összeállt egy top 10-es lista és a szavazatok alapján Kárpátalja első helyen állt, mivel az első 5 helyet és a 9-iket is Kárpátalja birtokolta. A lista a következő:

1. Munkácsi vár
2. Szinevéri tó
3. Nevickei vár
4. Kárpáti Bioszféra Rezervátum
5. Barnamedvék rehabilitációs központja
6. Nyizsnyoszulskij park
7. Kamjanec-Pogyilszki erőd
8. Medzsibizsi vár
9. Beregvári Schönborn-kastély
10. Örmény kút

Ez a felmérés Ukrajna lakosságát célozta meg, de ugyanakkor nyilvánvalóvá vált, hogy Kárpátalja nagyon sok olyan területtel rendelkezik, amelyek ide vonzzák a turistákat (www.karpatalja.ma).

Ahogy korábban említettem, Kárpátalja vonzereje mind az építészeti örökségek, mind a természeti kincsek szépségeiben rejlik. Az ide érkező turisták leglátogatottabb és legkedveltebb helyeit figyelembe véve készítettem el egy Top-10 listát::

1. Munkácsi vár – az egyik legszebb vár Kárpátalján, barokk stílusban épült. A vár építésének évéről pontos adat nem került napvilágra, de annyi tudható, hogy a 11. században már létezett. A Rákóczi szabadságharc idején a várnak jelentős szerepe volt, majd 1787-től fogház és börtönként működött (Kész B., 2009).
2. Ungvári vár – a város legszebb történelmi nevezetessége. A vár 1320 körül épült. Károly Róberttől Drugeth Fülöp kapott egy romokban hevert várat a vitézségéért és ennek a helyére építette fel a most is álló és látogatható várat (www.muemlekem.hu).
3. Beregvári Schönborn kastély – 1740-ben még a kastély helyén egy fából készült vadászkastély állt, amely a Schönborn-családé volt. A mostani épület 1890-1895 között épült. A kastély 50 hektáros park közepén terül el. Az épületnek 4 bástyája, 12 ajtaja, 52 helyisége és 365 ablaka van. A parkot egzotikus fák, bokrok díszítik (Mester A. – Tarpai J., 2021).
4. Uzsoki fatemplom – Szent Mihály nevét viseli, 1745-ben épült. Ez a fatemplom, a kőrösmezőivel együtt 2013 óta az UNESCO Világörökség részét képezi, kárpátaljai ruszin fatemplomépítészet kiemelkedő értékét képviseli. Kárpátalja műemlékei közé tartoznak a vidéken fellelhető fatemplomok is. A XX. elején században a fatemplomok száma 400 körül volt, ebből jelenleg megközelítőleg 60 maradt fent (Deschmann A., 1990).
5. Szinevéri-tó – a Szinevéri Nemzeti Park területén található. A tó kb. 6 hektáron terül el, mélysége eléri a 22 m. A tó nevéhez egy legenda is fűződik. A Szinevéri-tavat 1989-ben természetvédelmi területté nyilvánították (Horváth Z., 2021).
6. Sipot-vízesés – Fülöpfalva mellett található, a turisták egyik kedvenc kirándulóhelye. A vízesés 14 m magasról zuhan alá, három lépcsős kősziklákon át (Nedbál K., 2021).
7. Hoverla – Ukrajna, azon belül az Ukrán Kárpátok legmagasabb csúcsa. Magassága 2061 méter. A környéken különböző fafajták és bokrok, továbbá nagyon sok védett állatfaj is megtalálható. 1880-ban hozták létre az első turistautat (Varjú Z. 2021).
8. Az Árpád-vonal bunkerrendszer maradványai – Kárpátalja épített öröksége közé tartozik. Ez a bunkerrendszer országerődítés céljából épült ki 1940-42 között (www.karpatalja.blog.hu).

9. Szolyvai-emlékpark – ez az emlékmű Kárpátalja történelmének egyik legszomorúbb időszakára reflektál, amely 1994 novemberében került felavatásra. Ez az emlékmű a kárpátaljai magyarság tragédiájának jelképe (Nedbál K., 2021).
10. Kaszonyi termálfürdő – Kárpátalja természeti kincsét képezi, mivel a vidék termálfürdő készletének nagyobb része itt található. A kaszonyi termálfürdő az idelátogató belföldi turisták legkeresettebb és legkedveltebb szórakozó helye. 1980-ban végzett fúrások során találtak termálfürdőt, ekkor még faházakat építettek a területre. Majd 2006-ban elkezdték a fürdő kiépítését és 2012-ben nyitotta meg kapuit a vendégek előtt ([www. cbc-artspace.com](http://www.cbc-artspace.com)).

Kárpátalja sajátosságai határozzák meg, hogy a turizmus nem csak egy szezonra koncentrálódik, hanem egész évben lehetősége van az idelátogatóknak a pihenésre, kirándulásokra, kikapcsolódásra stb.

A meleg időszakban lehetőség van a nyílt strandolásra, túrázásra, hiszen Kárpátalja hegyei bőven rendelkeznek láttnivalókkal. A vidék egyes részein vadrezervátumok alakultak ki, ahol Kárpátalja vadjait tekinthetik meg a látogatók, de van olyan állatpark is, ahol más országból telepítettek be vadállatokat.

A téli idő beálltával a turisták szeme elé gyönyörű látvány tárul, mivel a havas Kárpátok szemgyönyörködtető, festői képet nyújtanak. Itt megemlíteném a különböző síparadicsomok létesítményeit, ahol a síelni és szánkózni vágyó turisták igényeit is kielégítik (Berghauer S. 2012).

A megye legfejlettebb turisztikai ágazata a gyógyturizmus, mivel Kárpátalja igen gazdag a gyógyvizeiben és sok termálfürdő áll a turisták rendelkezésére, amelyek európai szintű ellátást biztosítanak a gyógyulni vágyók részére. Ugyanakkor a fiatalabb generáció is jól érezheti magát, mivel ezekben a fürdőkben nemcsak az idősek élvezhetik a víz gyógyító erejét, hanem a fiatalok részére pl. csúszdaparkok működnek (www.karpatalja.blog.hu).

Tavasztól-nyárig a turisták megismerkedhetnek különböző szokásokkal fesztiválok keretein belül, a hagyományörző kulturális rendezvényeken. Hagyományosan az év első fesztiválja a Gecsei Böllerverseny, ahol nemcsak Kárpátalja finom ételeit kóstolhatjuk meg, de a helyi borászok borait is ízlelhetik és az itt jelenlévő kézművesek termékeiből vásárolhatnak emléktárgyat illetve ajándékokat.

Békeidőben egész nyáron Kárpátalján különböző gyümölcsfesztiválok kerülnek megrendezésre, ahol a turisták az adott gyümölcsből készült lekvárokat, szörpöket kóstolhatják vagy vásárolhatják meg. Ősszel a borászok állnak a turisták rendelkezésére.

Kárpátalja vendégei a különböző népi kézműves kultúrával is megismerkedhetnek, mint pl. kézműves gyertyakészítők, hímzők, fafaragók, szappankészítők, babakészítők munkáival továbbá a beregi szőttesek csodálatos dekorjaival is (Molnár L, 2021)

3. FEJEZET. A KUTATÁS EREDMÉNYEINEK ELEMZÉSE

3.1 A kérdőív jellemzése

A szakdolgozati kutatásom elvégzéséhez egy korábbi szakdolgozatban (Lévai E., 2022) vázolt kérdőívet használtam fel, amely segítségével lekérdeztem benei lakosokat azzal a céllal, hogy milyen mértékben veszik igénybe a Kárpátalja adta turisztikai lehetőségeket, továbbá hogy mennyit tudnak a vidéken fellelhető nevezetességekről, természeti látványosságokról.

A kérdőívben összeállított kérdések zömében zárt típusúak, továbbá a cél szerint jellemezve bevezető, ellenőrző és személyes kérdések is szerepeltek a benne.

A kérdőívezés anonim jellegű volt. A kérdőív első öt kérdése (13. ábra) magára a kitöltőre vonatkozik, azaz rákérdezek a válaszadó:

- nemére;
- korára;
- végzettségére;
- családi állapotára;
- foglalkozására.

1. Neme	
○ Nő	
○ Férfi	
2. Kora	
○ 18-29 év	○ 50-59 év
○ 30-39 év	○ 60 év fölött
○ 40-49 év	
3. Foglalkozása	
○ Vállalkozó	○ Nyugdíjas
○ Szellemi munkát végző alkalmazott	○ Háztartásbeli
○ Fizikai alkalmazott	○ Tanuló
○ Alkalmi/Idény munkás	○ Munkanélküli
4. Iskolai végzettsége	
○ Elemi iskola	○ Szakmunkásképző
○ Általános iskola	○ Szakközépiskola
○ Középiskola	○ Főiskola/egyetem
5. Családi állapota	
○ Nős/férjezett	○ Elvált
○ Nőtlen/hajadon	○ Özvegy
○ Kapcsolatban	

13.ábra.A kérdőív első 5 kérdése

Forrás: saját szerkesztés

A 6. kérdéstől az utazási szokásokat mérem fel. Ki mennyit utazik, milyen céllal, mit szeret leginkább megnézni. Ezekben a kérdésekben azt is felmérem, hogy mennyit költenek átlagosan egy turistaút alkalmával, milyen közlekedési eszközöket vesznek igénybe:

- Saját autó
- Kerékpár
- Autóbusz
- Vonat
- Gyalogtúra

Továbbá rákérdezek a szálláshely típusára:

- Turistaszálló
- Szálloda
- Rokonok/ismerősök
- Hivatalos kemping
- Vadkemping

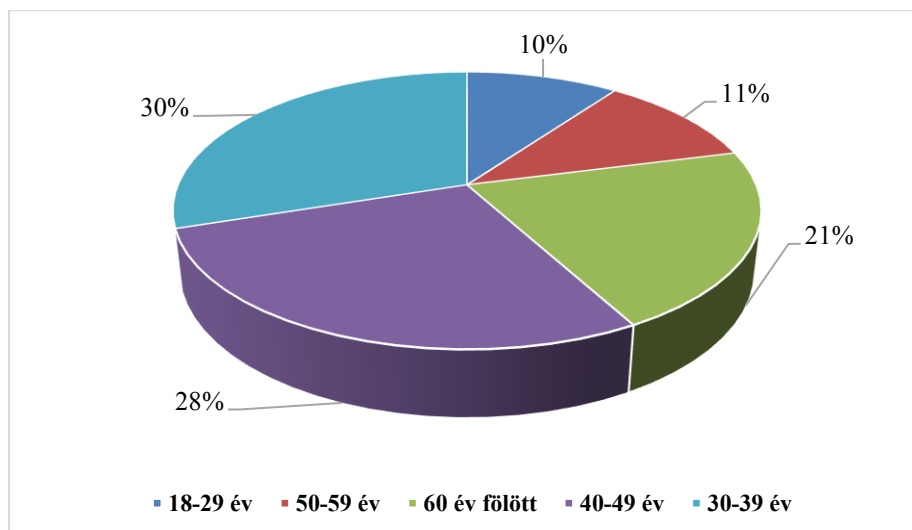
A következő kérdések azt foglalják magukba, hogy mennyire ismerik saját szűkebb és tágabb környezetüket, kitérek Kárpátalja turisztikai látványosságaira. Emellett a kérdőív magában foglalt kérdéseket az egy út során történő pénzösszeg költésről és azok megoszlásáról az utazás fontosabb kiadási költségei között, továbbá a kárpátaljai utazásokkal kapcsolatos elégedettségre is rákérdezek.

A kérdőív második felétől a Kárpátaljai idegenforgalmi vonzerőinek ismeretvizsgálatával foglalkozom, azaz itt vetem fel a nevezetes várak elhelyezkedését, történelmével kapcsolatos kérdéseket említve, továbbá ezekben a részekben híres nemes családokra is rákérdezek.

3.2 A kérdőív általános adatainak elemzése

A kutatás tervezése során egy reprezentatív minta kialakítása volt a cél, de a háború által bekövetkezett népmozgások sajnos ellehetetlenítették az adott kritérium megvalósítását. Ennek a kutatásnak a következő eredménye született.

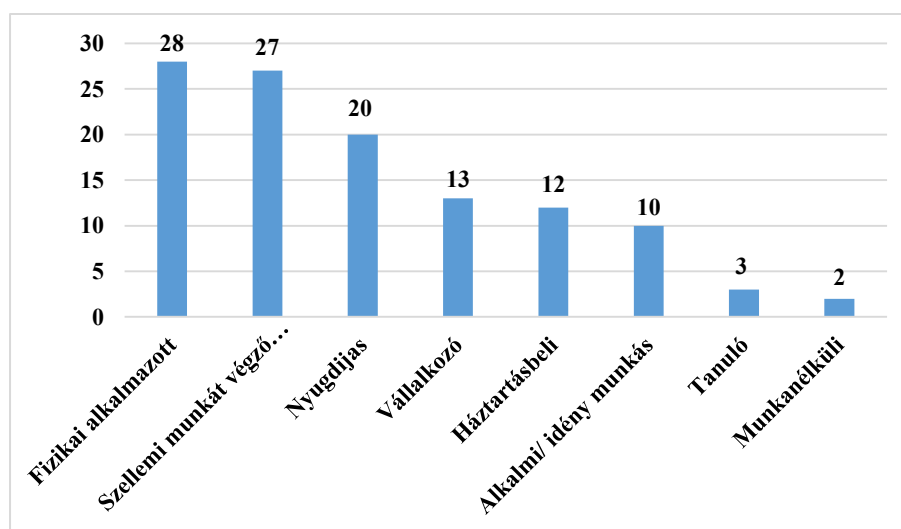
A kérdőívet 115 személlyel töltettem ki, ebből 70 nő és 45 férfi volt. Korukat tekintve legtöbben 18-29 év közöttiek voltak (30%), 40 és 49 év közöttiek (28%), 60 év fölöttiek (21%), 50-59 év közöttiek (11%), és a 30-39 év közöttiek pedig (10%) (14. ábra).

14.ábra.A kutatásban részt vett személyek életkori megoszlása

Forrás: saját szerkesztés

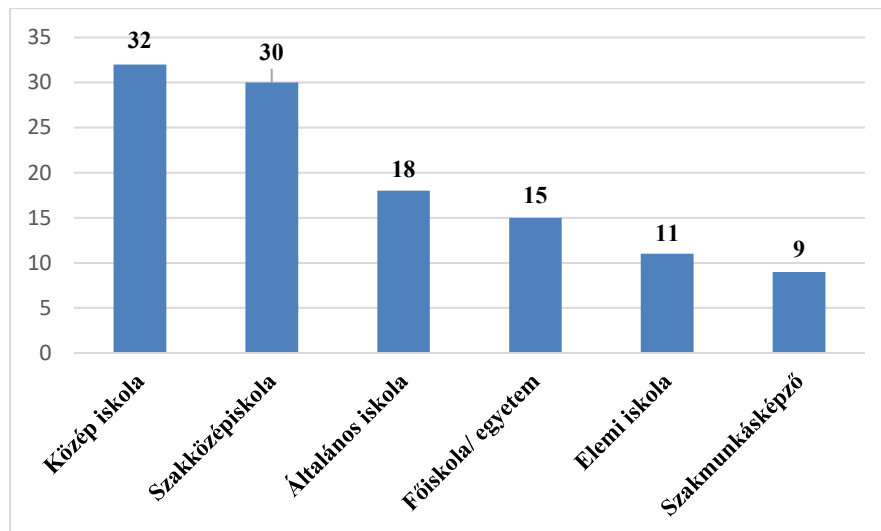
Foglalkozásukat tekintve a legtöbben fizikai munkát végző kitöltők voltak (28 fő), a szellemi munkát végző alkalmazottak 27 főt tettek ki, továbbá a kitöltők között 20 fő nyugdíjas volt, vállalkozó 13 fő, háztartásbeli és alkalmi munkás összesen 22-en voltak, a tanuló és munkanélküli kitöltők száma pedig 5 fő volt összesen (15. ábra).

15.ábra.A kutatásban részt vett személyek foglalkozásának megoszlása

Forrás: saját szerkesztés

A kitöltők iskolai végzettségét tekintve 32 embernek középiskolai-, 30-nak szakközépiskolai-, 18 embernek általános iskolai-, 15-nek főiskolai/egyetemi-, 11-nek elemi iskolai, 9 embernek szakmunkásképzője van (16. ábra).

16. ábra.A kutatásban részt vett személyek iskolai végzettségének megoszlása

Forrás: saját szerkesztés

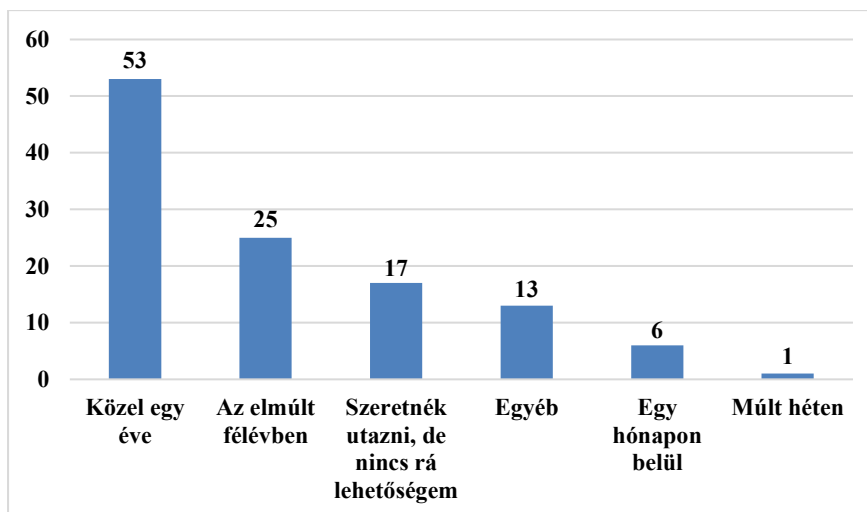
A kérdőívet kitöltő személyek családi állapotát tekintve 79 ember volt házas, 11-nek özvegy volt, továbbá 9 nőtlen illetve hajadon, kapcsolatban 8-an éltek, valamint 8-an elváltak voltak.

3.3 Keresleti mutatók

A 6-ik kérdéstől kezdve azt vizsgáltuk, hogy a válaszadók milyen gyakran utaznak turisztikai céllal (17. ábra), milyen időszakban és mi módon utaznak illetve ezt az időt hol és kivel töltik el.

Ennek értelmében, a következő kérdésre, hogy mikor utazott utoljára Kárpátalja területén turisztikai céllal a válaszadók a következőket felelték:

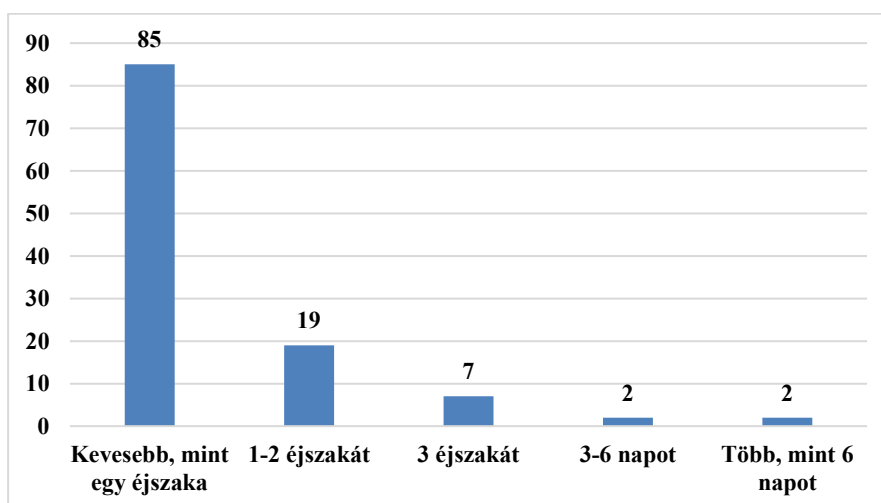
- 53-an voltak akik közel egy éve utaztak;
- 25-en az elmúlt félévben;
- 17-en szeretnének utazni, de nincs lehetőségük rá;
- 13-an utaztak egyéb céllal Kárpátalja területén;
- 6-an egy hónapon belül utaztak, és csupán egy személy utazott „múlt héten” választ jelölte be.

17. ábra. A kutatásban részt vett személyek utazásainak időpontja

Forrás: saját szerkesztés

A megkérdezettek többsége kevesebb, mint egy éjszakát tölt az adott helyen, azaz még aznap elhagyja a területet (85), egy-két éjszakát 19-en töltenek szálláshelyen, 7-en 3 éjszakát maradnak és 4-en töltenek kevesebb vagy több mint hat napot (18. ábra).

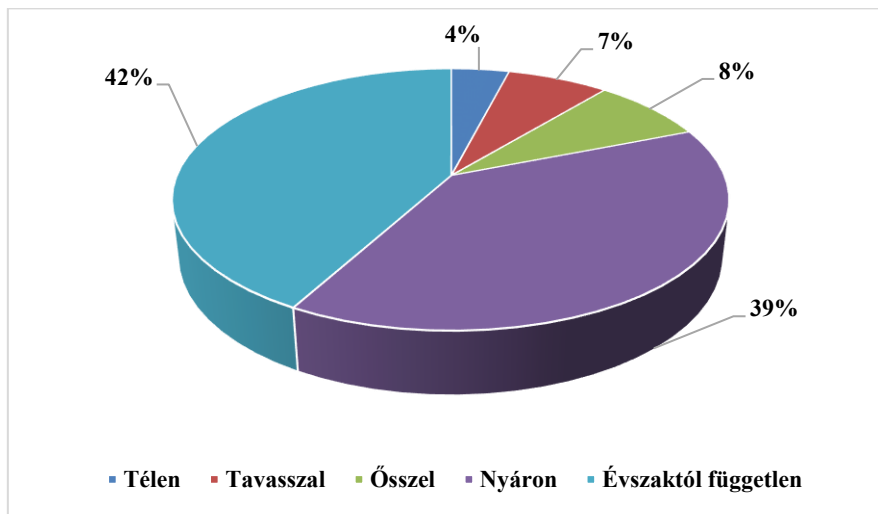
18. ábra. Átlagosan hány éjszakát töltenek a célterületen

Forrás: saját szerkesztés

A következő kérdésben arra térek ki, hogy ki milyen évszakban utaznak leginkább (19. ábra). Erre az adott válaszok a következők voltak:

- Évszaktól független – 42 % ;
- Nyáron – 39%;
- Ősszel – 8 %;

- Tavasszal – 7 %;
- Télen – 4%.

19. ábra. Milyen évszakban utaznak leginkább

Forrás: saját szerkesztés

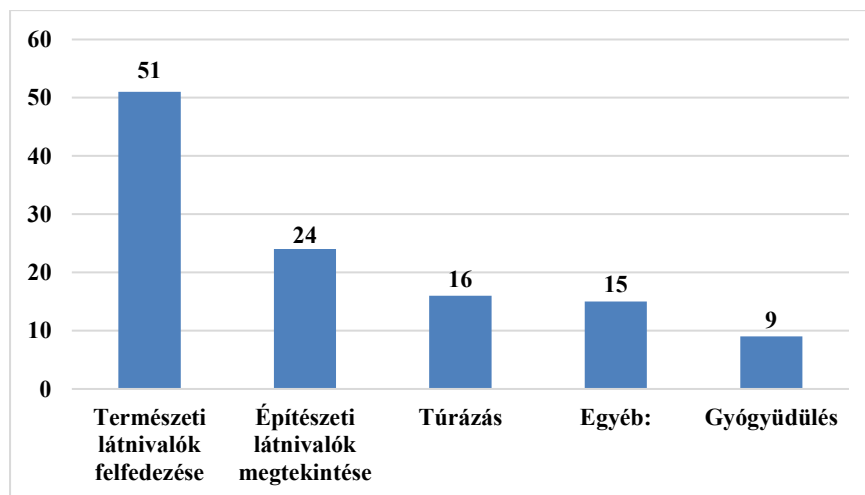
A kutatásom következő kérdése az utazási célra irányult, azaz ki milyen céllal utazik belföldön (20. ábra). A válaszok alapján elmondható, hogy 51-en a Kárpátalján fellelhető természeti látnivalókat keresik fel illetve tekintik meg. Továbbá a Kárpátalján található építészeti látnivalókat 24 személy jelölte be, úgymint:

- Munkácsi vár;
- Ungvári vár;
- Schönborn kastély stb.

Túrázni 16 személy szokott, 15-en az egyéb választípust jelölték be, 9-en pedig gyógyüdülés céljából utazik Kárpátalja csodás és nevezetes termálfürdőibe. Itt megemlíteném a Kaszonyi Termálfürdőt és a Beregszászi „Pacsirta” termál vizeit.

A megkérdezettek többsége saját autóval utazik a kijelölt helyre (83), busszal és vonattal 28-an utaznak a célterületre, gyalog vagy más közlekedési eszközzel pedig 4 ember utazik.

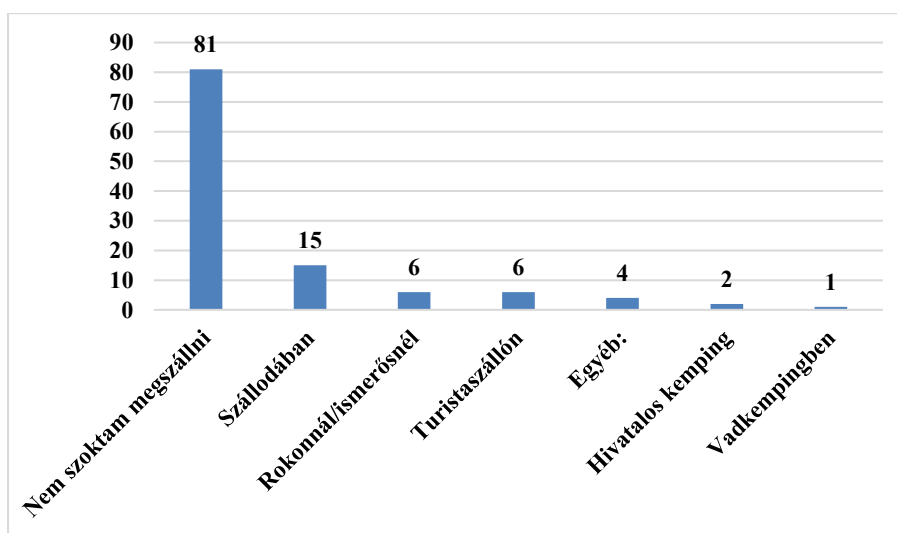
Ezek közül általában a családjukkal utaznak a közösen megbeszélt helyre, vagyis 51 ember jelölte a „család” választ, 28-an szeretnek párjukkal utazni, 19 megkérdezett személy barátokkal utazik, kollégákkal csapatépítő programok keretében utaznak a kijelölt helyre – 9 személy. A megkérdezettek közül 4 személy legszívesebben egyedül utazik, továbbá 4 személy adott „egyéb” választ.

20. ábra. Az utazás célja

Forrás: saját szerkesztés

Arra a feltett kérdésre, hogy hol szokott megszállni a megkérdezettek többsége azaz 81 ember nem szokott megszállni vagyis még aznap tovább indul vagy hazatér. 15 válaszadó azt felelte, hogy a helyi szálloda szolgáltatásait veszi igénybe. Hat ember rokonoknál illetve ismerősöknél száll meg, a turistaszállók lehetőségeit további 6 ember használja ki, kempingezni 3 ember szokott és 4-en jelölték az „egyéb” válaszlehetőséget (21. ábra).

21. ábra. Hol szoktak megszállni

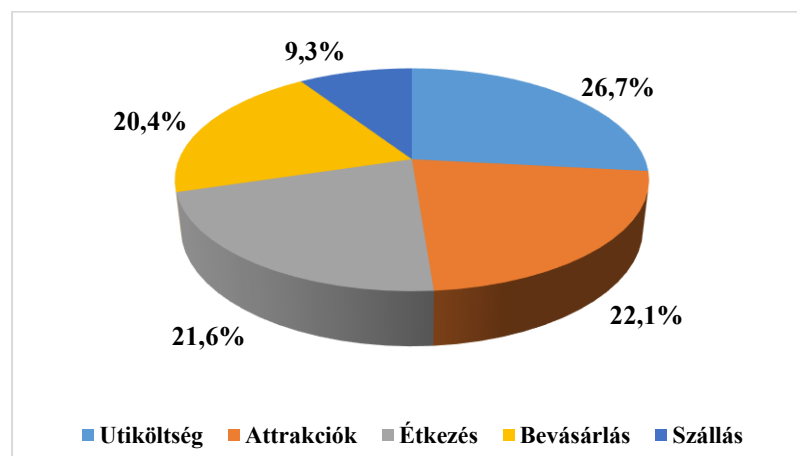
Forrás: saját szerkesztés

Rákérdeztünk a kárpátaljai utazások során gyakorolt étkezési szokásokra is. A megkérdezettek közül 44 ember saját, hozott ételt, szendvicset fogyasztanak, 26 ember jelölte azt a válaszlehetőséget, hogy étteremben eszik, 11 személy rokonoknál illetve ismerősöknél

étkeznek, 10-en az adott szálláshely lehetőségét használja ki evés szempontjából, 9 ember helyben készíti el az ételt (szalonna sütés, bográcsfőzés stb.) és büfében vagy egyéb vendéglátó egységekben pedig 15-en étkeznek.

A kérdőívem 14-ik kérdése az utiköltség összegére vonatkozik. A kitöltők válaszait összegezve kiderül, hogy a benei lakosok egy kárpátaljai utazás során átlagosan 2550 hrvnyát költenek el.

A 14. kérdésre építve, rákérdeztünk arra is, hogy a megnevezett pénzösszeg hogyan oszlik meg a legfontosabb költségkategóriák között. (utazás, szállás, étkezés, attrakciók és bevásárlás). Útiköltségre a megkérdezettek 26,7 %-a költ, különböző attrakció kifizetésére a pénzük 22,1%-át fordítják. A diagramon látható, hogy a kitöltők 21,6%-a költi a pénze egy részét étkezésre. Ajándékok, emléktárgyak stb. megvételére 20,4%-a költ a jelölőknek, és a fennmaradt 9,3%-a költ az utazása szánt pénzből szállásra (22. ábra). Az eredmények azt tükrözik, hogy a megkérdezettek több mint a fele költi a pénzének nagyobb, részét utazásra attrakcióra és étkezésre. A jelölők közül kevesebben költenek pénzt szállásra, mivel nem igényelnek szálláshelyet.

22. ábra. A pénzösszeg lebontása tételekre

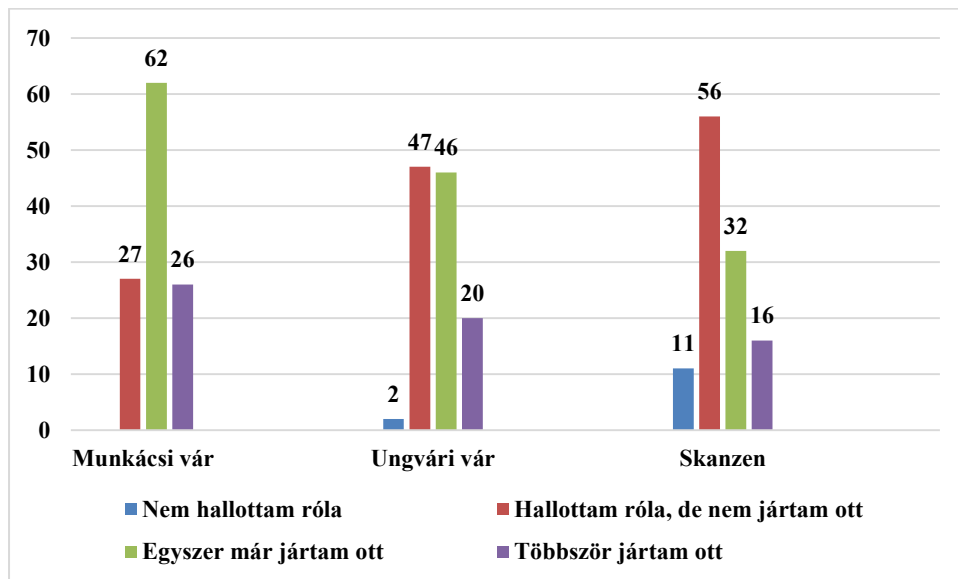
Forrás: saját szerkesztés

A kérdőívem a következő kérdést arra vonatkozóan tettem fel, hogy ki mennyire ismeri, illetve hányszor járt Kárpátalja idegenforgalmi szempontból fontos helyein.

Az első nevezetes hely a Munkácsi vár volt. A 115 válaszadó közül 27-en hallottak a munkácsi vár történetéről, de még nem jártak ott, 62 ember látogatott el egyszer a várba, 26 ember pedig többször is ellátogatott a munkácsi várba.

Másodikként az Ungvári vár szerepelt. Erről a nevezetességről 2-en nem is hallottak, 47 ember már hallott róla, de még nem volt alkalma megnézni, 46 ember egyszer volt az ungvári várban, 20-an pedig többször is volt a várban különböző alkalmak során.

Az ungvári skanzenről 18-an nem hallottak, 56 ember hallott róla, de nem járt még ott, 32-en egyszer voltak a skanzenben és 115-ből csupán 16-an jártak többször ezen a csodálatos helyen (23. ábra).

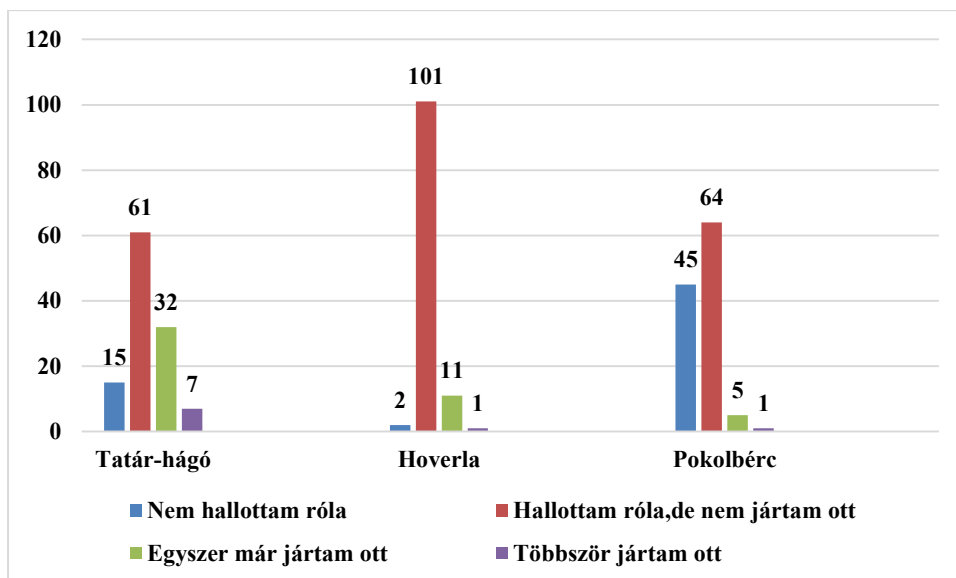
23. ábra. Kárpátaljai turisztikai attrakciók értékelése (1-3)

Forrás: saját szerkesztés

Kárpátalja egyik legszebb helyeként említhetjük a Tatár-hágót. Ezt a helyet 15 ember egyáltalán nem ismeri, 61-en válaszolták, hogy hallottak róla, de nem volt alkalmuk elmenni oda, 32-en egyszer már jártak a hágón és 7-en többször is jártak ott.

Kárpátalja legmagasabb hegye a Hoverla. Az ide látogatók szeme elé a természet csodálatos világa tárul, de ennek ellenére a válaszadók közül 2-en nem is hallottak róla, 101-en hallottak róla, de sajnálatukra nem jártak ott, 11-en egyszer már voltak a Hoverlán, és csupán egy ember vallotta, hogy többször is járt ott.

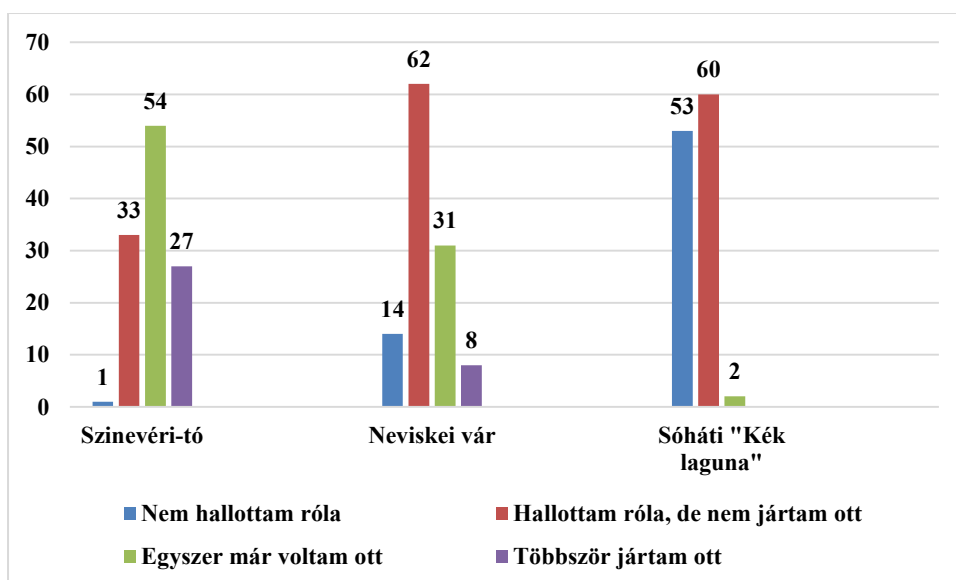
A következő hely a Pokolbérc nevű hegy. Erről a helyről 45 ember nem hallott, 64-en hallottak róla, de nem jártak a hegynél, 5-en felelték azt, hogy egyszer jártak és csak egy ember járt ott többször is (24. ábra).

24. ábra. Kárpátaljai turisztikai attrakciók értékelése (4-6)

Forrás: saját szerkesztés

Kárpátalja egyik legcsodálatosabb és leglátogatottabb helye a Szinevéri-tó, amelyhez egy legenda is kapcsolódik. A megkérdezettekből egy ember mégsem hallott róla, 33-an hallottak róla és ismerték a legendát is, de még sajnos nem volt alkalmuk ellátogatni a tóhoz, 54 válaszadó egyszer járt Szinevéren és 27-en többször is kirándultak a tóhoz (25. ábra).

25. ábra. Kárpátaljai turisztikai attrakciók értékelése (7-9)

Forrás: saját szerkesztés

A nevickei-várról 14 ember nem hallott, 62 ember válaszolta azt, hogy hallott a helyről, de nem állt módjában elmenni oda, 31 ember egyszer-, és 8 ember többször járt a nevickei várnál.

A sóhádi kék lagúna Perecsenyőtől kb. 25 km-re az egykori Nagybereznai járás területén található. Ezt a természeti csodát ismerik a legkevesebben, de nemcsak hogy nem ismerik, de többségük nem is hallott róla. A válaszadókból 53-an nem hallottak erről a nevezetes helyről, 60 ember hallott róla, de nem járt ott és a 115 válaszadó közül csupán 2-en jártak ott egyszer.

A 17-ik kérdésben arról érdeklődtem a válaszadók körében, hogy mennyire vannak megelégedve az utazásukkal, amelyet 1-5 számozott Likert-skálán tudtak megtenni. A válaszok alapján elmondható, hogy a válaszadók zöme (96 értékelés) teljesen vagy részben meg van elégedve a kárpátaljai utazásaikkal, ez különösen igaz a fiatalabb korosztályra.

3.4 Kárpátalja idegenforgalmi vonzerőinek ismeretvizsgálata

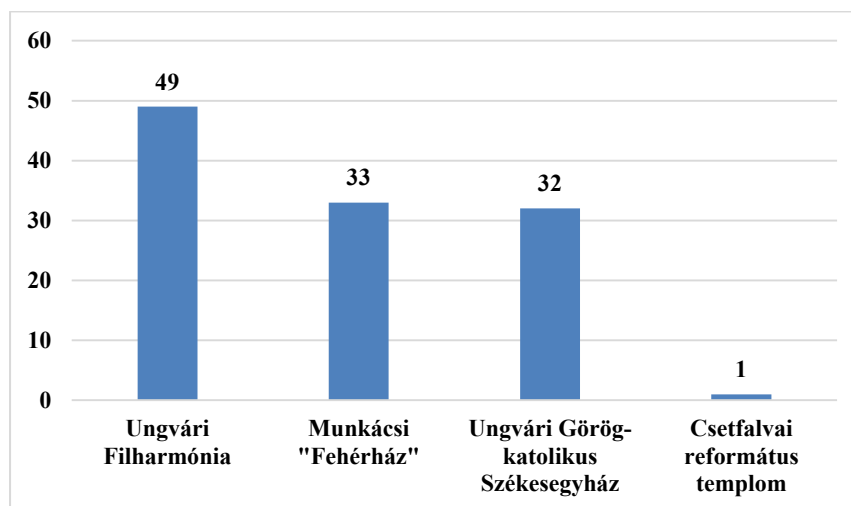
A kérdőív következő részében arra voltunk kíváncsik, hogy a válaszadók közül ki mennyire ismeri illetve mennyire van tisztában a Kárpátalján fellelhető nevezetes helyek történelmével. A Munkácsi vár kapcsán feltett kérdés a vár birtokosaira utalt, azaz arra, hogy kik voltak a munkácsi vár tulajdonosai. A 115-ből 97-en tudták a helyes választ, hogy a Rákóczi család birtokában volt, 13 ember jelölte a Dobó családot, 4 ember a Drugeth- családra tippelt és egy ember volt aki egyik fentebb felsorolt családot sem jelölte be. Ennek alapján azt a következtetést vontam le, hogy a kérdőívet kitöltők legnagyobb része tisztában volt a Munkácsi vár történelmével.

A kulturális kérdéssel kapcsolatban, hogy Kárpátalján melyik falu a „ paprikafonás fellegvára” négy falut említettem, úgymint Nagydobronyt, Kisdobronyt, Salánkot és Tizasalamont. A megkérdezettek nagy része vagyis 102 ember tudta a helyes választ, Nagydobronyt jelölték és csak 13-an jelöltek más falut.

Aknaszlatina Kárpátalja egyik legrégebbi és legismertebb sókitermelő települése. Ennek kapcsán tettem fel azt a kérdést, hogy milyen erőforrásra épült Aknaszlatina. Erre a kérdésre szintén magas volt a helyes válaszadók aránya, ugyanis 91-en válaszoltak helyesen, hogy só alkotja aknaszlatina erőforrását. Továbbá 14-en jelölték az ásványvizet, és 10-en jelölték a termálvíz és gyógynövény forrást.

A zsidósággal kapcsolatos kérdésben arra utaltam, hogy melyik városban illetve községben volt található a Kárpátalja egyik zsinagógája. A kérdésre adott válaszok eléggé

megoszlottak, vagyis a megkérdezetteknek több mint a fele nem ismerte a zsidóság történelmét. A helyes válaszokat inkább az idősebb korosztály jelölte be, azaz helyesen csak 49 ember válaszolt – Ungvári Filharmónia. Helytelenül 33 ember jelölte be a Munkácsi „Fehérház” épületét, továbbá 32 ember az Ungvári Görögkatolikus Székesegyházat jelölte és egy ember a Csetfalvai református templomot jelölte be szintén helytelenül (26. ábra).

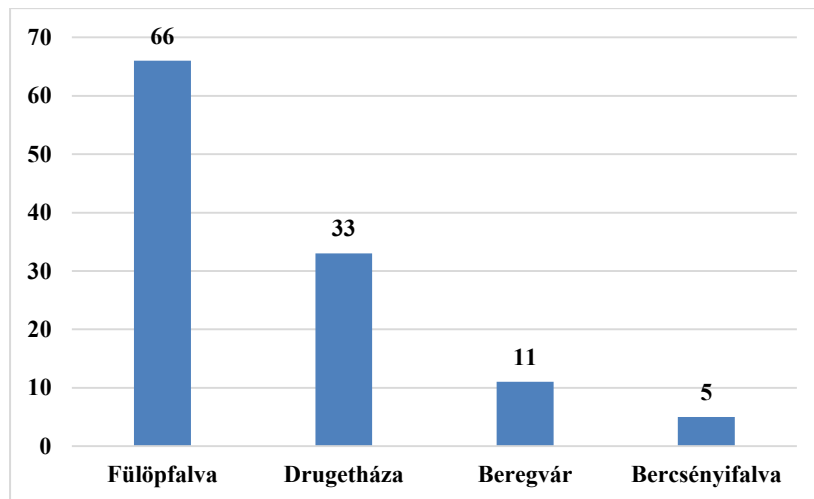

26. ábra. Ungvári Filharmónia

Forrás: saját szerkesztés

A következő kérdés az volt, hogy melyik járásban található a Nárciszok völgye. Ennél a kérdésnél is magas arányban adtak helyes választ. A huszti járást 108-an választották és a 115 megkérdezett emberből csak 7-en jelöltek helytelenül. A helyes válaszok aránya azt tükrözi, hogy a megkérdezettek jelentős többsége ismeri Kárpátalja ezen csodálatos helyét és járt is ott.

A Sipot-vízesés az egyik legszebb hely Kárpátalján, elég sokan ismerik ezt a helyet. A válaszadók közül 66 ember adta meg a helyes választ, hogy Fülöpfalva mellett található ez a vízesés, 33-an Drugetházát, 11-en Beregvárat jelölték és további 5 ember jelölte szintén helytelenül Bercsényifalvát (27. ábra). Annak ellenére, hogy a Sipot-vízesés Kárpátalja egyik legszebb és leglátogatottabb természeti csodája, a kitöltők kicsivel kevesebb, mint a fele jelölte helytelenül. Szerintem ez azért történt így, mert a válaszadók erre a kérdésre csak azért adtak helytelen jelölést, mert a település nevét, vagyis Fülöpfalvát az ukrán elnevezés megfelelőjeként ismerik „Pilipec”.

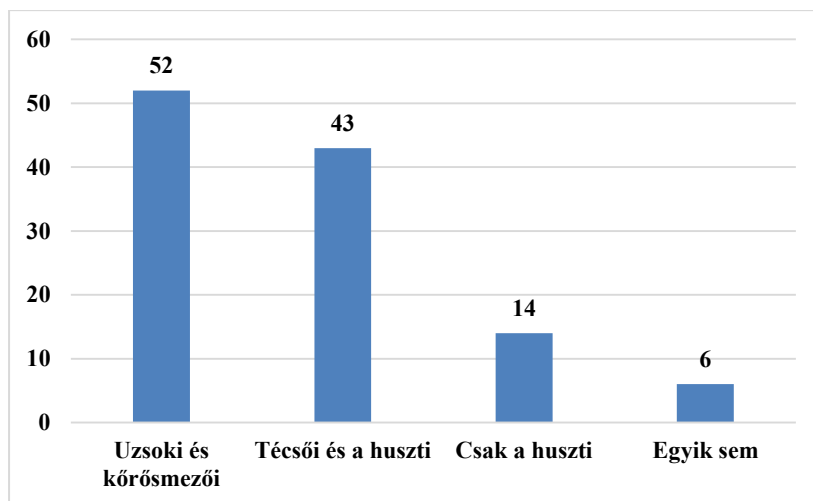
27. ábra. Sipot-vízesés elhelyezkedése

Forrás: saját szerkesztés

Kárpátalja és egész Ukrajna legmagasabb hegye a Hoverla. A kérdőívben ezzel kapcsolatos kérdésre a válaszadók egyöntetűen válaszoltak, hogy Kárpátalja legmagasabb hegye a Hoverla, azaz 115 helyes választ kaptam. Ebből adódóan azt a következtetést lehet levonni, hogy az itt élők ismerik a Kárpátok legmagasabb csúcsát.

Mint ismeretes Kárpátalján az uzsoki és kőrösmezői fatemplomok 2013-ban az UNESCO Világörökség részévé váltak. Ezzel kapcsolatban kérdeztem meg a kérdőívet kitöltőket. E két templom mellé még a técsői és huszti templomokat vázoltam fel. A diagrammon is jól látható, hogy 52-en válaszoltak helyesen, 43-an voltak akik a técsői és huszti templomokra gondoltak és 14 válaszadó csak a huszti templomot jelölte be, ugyanakkor 6 ember egyiket sem jelölte (28 ábra). Ennél a kérdésnél észrevehető, hogy a kitöltőknek több, mint a fele nem volt tisztában azzal, hogy Kárpátalján létezik olyan kulturális helyszín, amely része az UNESCO-nak.

A következő kérdéshez leírás párosul, azaz a kitöltőknek egy rövid leírás alapján kellett eldönteniük, hogy melyik nevezetes látnivalóról van szó. A leíráshoz a Munkácsi várat, a Beregvári Schönborn kastélyt és a Nagyszőlősi Perényi- kastélyt neveztem meg. A kitöltők 90%-a helyesen jelölte be a választ és 10%-a helytelenül válaszolt. A válaszokból kiderül az, hogy a kitöltők jelentős része tisztában van a Beregvári Schönborn kastély építésének eredetével és történelmével.

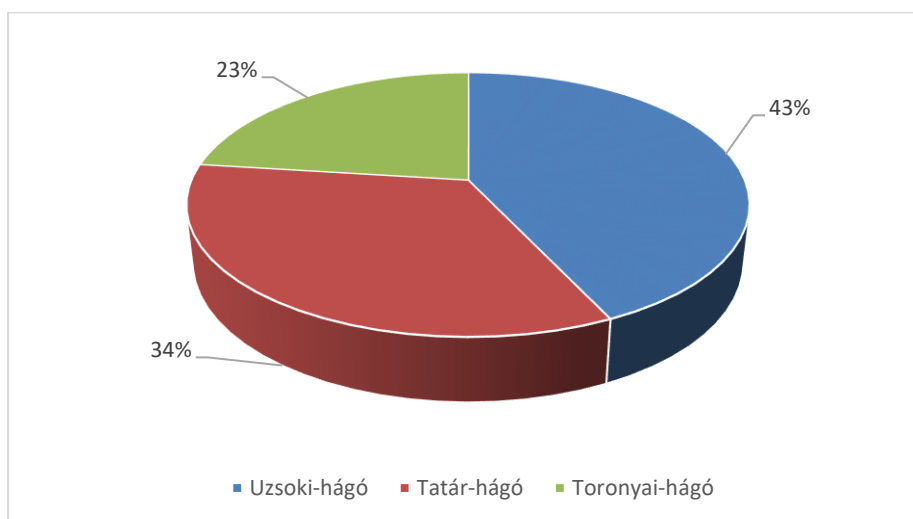
28.ábra.Az UNESCO Világörökséghez tartozó templomok

Forrás: saját szerkesztés

A 27-ik és 28-ik kérdésekben szintén párosítaniuk kellett a kitöltőknek. A előbbi esetben Matl Péter által tervezett emlékműhöz kapcsoltam a három lehetséges választ, miszerint a hét magyar törzset szimbolizáló emlékmű hol található. A válaszadókból 71-en tudták a helyes választ, vagyis az emlékmű a Vereckei-hágón helyezkedik el. Helytelenül 44 ember jelölte a másik két megadott válaszlehetőséget. A helyes válaszokat azok a kitöltők jelölték be, akik már jártak a Vereckei- hágón.

Az ezután következő kérdés a Szent Mihály görög katolikus fatemplomról szólt. Itt is három lehetséges válaszhoz párosítottam egy rövid leírást. A válaszadók 52% tudta a helyes választ, miszerint a Skanzenben található a fatemplom, 41%-uk az Ungvári Görögkatolikus székesegyházat jelölte és 7%-uk helytelenül a 3-ik válaszlehetőséget jelölte be. Én úgy gondolom, hogy a kitöltők közül sokakat megtévesztett a megadott Ungvári székesegyház, mivel azzal tisztában voltak, hogy a Szent Mihály fatemplom Ungváron található.

A kutatásom következő négy kérdésében képfelismerés alapján kellett válaszolni a kitöltőknek. Minden képhez három lehetséges választ adtam meg. Az első képen a Szinevéritő látható és egy emberen kívül, 114-en adtak helyes választ. A második képen a Nárciszokvölgye van és ezt a helyet mind a 115 válaszadó felismerte és jelölte be helyesen. A jelölésekből kitűnik, hogy az első két képet az összes válaszadó felismerte, azaz ezt a két természeti látnivalót ismerik. A harmadik kép az Uzsoki-hágót ábrázolja. Ezt a képet a kitöltők 43%-a ismerte fel és jelölte be helyesen, 34%-a helytelenül a Tatar-hágót és további 23%-uk szintén helytelenül a Toronyai-hágót jelölte be. Itt a válaszadók kevesebb, mint a fele ismerte csak, azaz 57 %-uk nem volt tisztában azzal, hogy mit ábrázol a kép (29. ábra).

29.ábra. Uzsoki-hágó

Forrás: saját szerkesztés

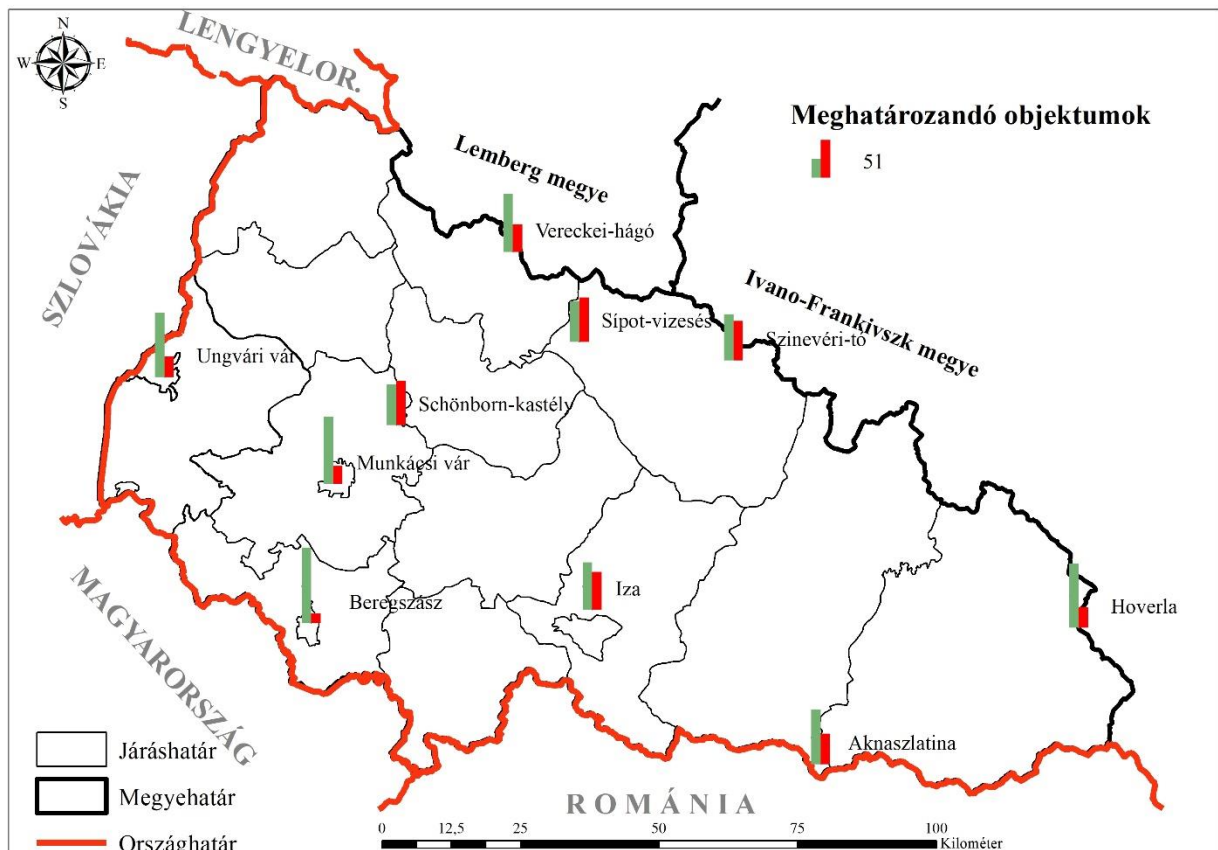
A negyedik képen a Szolyvai-emlékparkot láthatták a kitöltők. Ezt a képet is, mint az első kettőt sokan felismerték, ugyanis 108 ember jelölte be helyesen a választ és csupán 7 ember válaszolt helytelenül.

A kérdőívem utolsó kérdése egy vaktérképet tartalmazott. A térképen különböző nevezetes helyeket jelöltem be pontok ábrázolásával és a helyeket számokkal jelöltem. A térképhez egy táblázatot párosítottam, amelyet a válaszadóknak ki kellett tölteniük, miszerint a megadott helyek hol helyezkednek el a térképen a számok alapján.

A megadott nevezetes helyek a következők:

- Munkácsi vár – a térképen ezt a helyet 91 ember jelölte helyesen, 24-en máshová jelölték be.
- Ungvári vár – a helyes válaszadók 87-en voltak, 28-an jelöltek helytelenül a térképen.
- Sipot-vízesés – 55 ember felismerte a térképen a vízesés helyét, 60-an nem tudták bejelölni.
- Szinevéri-tó – 62 ember megtalálta a térképen a helyet és 53 ember nem tudta bejelölni a tó elhelyezkedését.
- Vereckei-hágó – a hágót 78 ember jelölte be helyesen a térképen és 37-en helytelenül.
- Hoverla – Kárpátalja legmagasabb hegyét 87 ember találta meg a térképen, 28-an pedig máshol vélték a hegy helyét megjelölni.
- Schönborn- kastély – 55 ember megtalálta a kastély helyét a térképen, 60-an viszont nem a helyes pontot választották.

- Beregszász – ennél a helynél látható a magas eltérés, mivel 102 ember a pontos helyet jelölte be a térképen és csak 13 ember tévedett.
- Iza – a falut 64 ember ismerte fel a térképen és 51 nem jelölte pontosan.
- Aknaszlatina – a térképen Aknaszlatina helyét 74 ember találta meg pontosan és 41-en jelöltek helytelen területet a térképen.

30. ábra. Térképes feladat eredményei

Forrás: saját szerkesztés

A felsoroltokból is kitűnik, hogy a válaszadók többé-kevésbé ismerik Kárpátalja nevezetes helyeit. Ugyanakkor elmondható, hogy sokan felcserélték a helyeket a közelségük miatt is, mivel látható, hogy a Munkácsi és az Ungvári vár között kicsi az eltérés, mert mint tudjuk, a két hely közötti távolság csupán 40 km.

A válaszok alapján láthatjuk, hogy a Sípót-vízesés és a Szinevéri-tó helyét is sokan felcserélték. Ez annak tudható be, hogy a vaktérképen a két helyet jelölő pont légvonalban nem túl távol helyezkedik el egymástól. A legtöbben Beregszász helyét találták el pontosan.

A kutatásom során használt kérdőív pontjai közül talán a vaktérképet találom a legnehezebb feladatnak. Ugyanakkor a válaszok alapján látható, hogy pozitív eredmények születtek, hiszen többen voltak a 115 emberből a helyes válaszadók, mint a helytelen. De mint fentebb is említettem sokan ismerték a helyeket, csak felcserélték a válaszokat. Így egészében elmondható, hogy a falu lakói nagyon is tisztában vannak a nevezetes helyekkel, azok történelmével és jelentőségével.

4. FEJEZET. BENE LAKOSAIRA SZABOTT KÁRPÁTALJAI TURISZTIKAI TÚRATERV

A kutatási eredményének alapján készítettünk egy 3 napos túratervet, amely azokat a turisztikai attrakciókat foglalja magában, amelyeket a kérdőívet kitöltők kevésbé vagy egyáltalán nem ismertek. Az útvonal 35-50 éves korosztály számára állítottuk össze. A turistabusz Beregszászból indul és 2 éjszakai elszállásolást követően Beregszászba érkezik vissza.

Programterv

1.Nap

Beregszász – Nevickei vár – Percseny – Turjaremete – Rónafüred – Kisturjaszög

07:00- reggeli.

08:00-indulás Beregszászból.

09:30- megérkezés a Nevickei várhoz (80 km/ 1 óra 30 perc).

Nevickei vár

Ungvártól 12 km-re található. IV. László 1279-ben a birtokot, amelyen a Nevickei vár most is áll az Aba családnak adományozta. A területen főleg ruszinok éltek, aztán települtek be az ukránok. A XIV. században a Drugeth család birtokolta, majd 1644-ben II. Rákóczi György csapatai lerombolták. A XIX. században egy részét helyreállították (https://karpatalja.blog.hu/2017/12/04/a_nevickei_var).

Ott töltött idő: 1 óra 15 perc.

10:45- indulás Percsenyre.

11:10- megérkezés a levendulamezőre (13 km/ 25 perc).

Percsenyi levendulamező

Percseny 10 km-re fekszik Nevickeitől. Lakossága 7000 fő. Az ukrán, ruszin és szlovák lakossága városban volt Kárpátalja legnagyobb vegyiüzeme a II. Világháború előtt. A várost

1266-ban említik először. A települést először a Drugethek birtokolták, majd Bercsényi Miklós kuruc főgenerális tulajdonába került.

Perecsenyben található Kárpátalja egyedülálló levendula ültetvénye, amely kéthektáros területen terül el. A mezőn 46 ezer bokor levendula terjeszti átható illatát minden nyáron. A levendulamező az ideérkező turisták egyik kedvenc látogatóhelye.

Ott töltött idő: 50 perc

12:00- indulás Turjaremetére (ebéd a buszon).

12:20-megérkezés az ásványvízforráshoz (11 km/ 20 perc).

Ott töltött idő: 20 perc.

12:40- indulás Rónafüredre.

13:10-megérkezés Rónafüredre (16 km/30 perc).

13:20- séta a rónafüredi Szolovej-vízeséshez.

Szolovej – vízesés

Rónafüreden található. Az alig 100 lakosú falucska a turisták közkedvelt helye. Rónafüred a kéntartalmú ásványvizek helye, amelyet gyógyászatra használnak fel. A településen öt vízesést tekinthetünk meg, amelyek között a „Fülemüle-vízesés” nevű is megtalálható. Ezek a vízesések a Kis – Turja patakhoz tartoznak (<https://www.tisza-forras.hu/vizesesek-karpataljan/>).

Ott töltött idő: 1 óra 40 perc.

15:00-indulás a szállásra.

15:10- megérkezés a szállásra „Зелена Садиба” (4 km/10 perc).

15:20-szállás elfoglalása.

15:45- szabadidő (programok: szauna, gőzfürdő, „csánozás”, pizstráng sütés).

18:00- vacsora.

A napi útvonal hossza: 124 km.

Technikai idő: 3 óra.

Szállás – „Зелена Садиба” 1 éjszaka/ 2 fő – 1200 hrvnya.

2.Nap

**Kisturjaszög – Sóháti „ Kék laguna” – Sóháti görögkatolikus fatemplom – Drugetháza –
Kisturjaszög**

07:00- reggeli.

08:00-indulás Sóhátra.

09:00-megérkezés Sóhátra (44 km/ 1 óra).

09:10- gyalogtúra a Sóháti „Kék lagúna” (7,5 km/ 1 óra 40 perc).

Sóháti „Kék lagúna”

Sóhát mellett kanyarodó Lyuta folyón található. Kárpátalja egyik látványossága. A nevét a víz különleges türkiz kék színéről kapta, amely főleg napsütéskor látható. A lagúna mélysége 2,5-3 m körül van. A gyors folyású Lyuta folyó vize miatt a lagúna vize nyáron is hideg (<https://karpatalja.ma/sorozatok/karpatalja-ma/karpatalja-ma-kek-laguna-a-nagybereznai-jarasban/>).

Ott töltött idő: 1 óra.

11:50- indulás vissza Sóhátra.

13:30- megérkezés a sóháti görögkatolikus fatemplomhoz (7,5 km/ 1 óra 40 perc).

Sóháti Szent Miklós fatemplom

Ez a templom a falu legkiemelkedőbb látványossága. A templomot 1794-ben építették Szent Miklós tiszteletére. A görögkatolikus fatemplom egy festői környezetben egy kis dombon áll. A bejárat fellett egy cirill betűs felirat jelzi az építész nevét és az építés évszámát 1794 – Hymycz Matias. A XIX. századból való a barokk fatemplom ikonosztáziója. Szomszédságában szintén fa harangtorony található (<https://hodinkaintezet.uz.ua/szakmai-kirandulas/>).

Ott töltött idő 30 perc.

14:00- indulás a Drugetházi Lemkó Tájház- Múzeumba.

14:40- megérkezés a múzeumba (21 km/ 40 perc).

Lemkó Tájház- Múzeum

Drugetházán található. Az 1902-ben épített parasztházból 1985-ben tájházi múzeumot alakítottak ki. A múzeumban a XV. század elején élő népi kultúrát mutatják be. Drugetházán a század elején a ruszinok egyik népcsoportja élt itt, mégpedig a lemkok. Így tehát a múzeum egyik részében egy szobát láthatunk, amelyben a lemkok éltek mindennapjaikat, a ház másik

része pedig egy gazdasági termet képez (<https://karpatalja.ma/sorozatok/karpatalja-ma/lemko-birtok-drugethaza-zaricsovo-karpatalja/>).

Ott töltött idő: 45 perc.

15:25- indulás Perecsenyre.

15:40- megérkezés a Perecsenyi kézműves sajtok kisüzemébe (8 km/ 15 perc).

Ott töltött idő: 1 óra 30 perc.

17:10- indulás a szállásra.

17:40- megérkezés a „Зелена Садиба” vendégházhoz (21 km/ 30 perc).

18:00-vacsora.

Teljes útvonal hossza: 109 km.

Technikai idő: 5 óra 45 perc.

3.Nap

**Kisturjaszög – Sóslak – Csontos – Malomrét – Uzsok – Felsőgereben – Beregvár –
Beregszász**

07:00- reggeli.

08:00-indulás Sóslakra.

09:00- megérkezés a Sóslaki fatemplomhoz (50 km/1 óra).

Sóslaki Nagy Szent Vazul fatemplom

Ez a fatemplom 1703-ban Siánkiban épült. A templomot az 1700-as évek végén szállították Sóslakra. A fatemplomot Nagy Szent Vazul tiszteletére szentelték fel. 1834-ben átépítették és mellé egy oszlopos tornácot építettek négyzetes toronnyal. A templom egy régi temető közepén áll, ahol magyar feliratok is találhatóak. (Tarpai J. 2021).

Ott töltött idő: 30 perc.

09:30- indulás Csontosra.

09:40- megérkezés a Nagyboldogasszony tiszteletére felszentelt fatemplomhoz (5 km/ 10 perc).

Csontos Nagybaldogasszony fatemplom

A falu 1000 főt számlál és első írásos emléke 1549-ből való. Egyik látnivalója a Nagybaldogasszony fatemplom, amely feltehetőleg 1645-ben épült és mostani helyére 1703-ban szállították Kelet- Galíciából. A templom ikonosztázionja a XVIII. századból való. Kertjében magyar feliratú sírok jelzik az egykori itt élő görögkatolikus lelkészek és családjainak nyughelyeit. (Tarpai J. 2021).

Ott töltött idő: 30 perc.

10:10- indulás Malomrétre.

10:25-megérkezés az Árpád- vonal maradványaihoz (8 km/ 15 perc).

Malomréti Árpád-vonal maradványai

Malomrét első írásos emlékét 1551-ben említik. A település nem éri el az 1000 főt. A falu területén az első világháborúból származó nyomokat találhatunk. Az Árpád-vonal maradványai bunkereket, lövészárkokat, tankelhárító gulákat tárnak a turisták elé. Az Árpád-vonal történetét egy ukrán-magyar-angol nyelvű feliraton olvashatja az ide érkező látogató (<http://arpad.lapok.hu/keret.cgi?/arpad/vonal.html>).

Ott töltött idő: 35 perc.

11:00- indulás Uzsokra.

11:30- megérkezés a Szent Mihály fatemplomhoz (19 km/ 30 perc).

Uzsoki Szent Mihály fatemplom

Az uzsoki viadukt után, a település melletti hegyoldalban található. Ez a fatemplom Szent Mihály nevét viseli és a falu legjelentősebb látnivalója. A templom Uzsok központjában épült a XVII. Században, majd 1745-ben szállították át jelenlegi helyére. A templom 2013-ban az UNESCO Kulturális Világörökségi Listájának része lett (http://templomok.network.hu/video/kulfold_kastelyok_varak_templomok/uzsoki_fatemplom_karpataljaflv).

Ott töltött idő: 30 perc.

12:00-indulás az Uzsoki-hágóra.

12:15-megérkezés (6 km/15 perc).

Uzsoki-hágó

Kárpátalját és Lemberget köti össze, amely 852 m tengerszint feletti magasságban terül el. Az Uzsiko-hágó korábban a magyar-lengyel határt képezte. A hágó alatt lévő két parkban az I-ső és II. világháborús emlékművek az itt elesett katonák emlékét őrzik (<https://www.magyarország-szep.hu/Uzsoki-hago/index.html>).

Ott töltött idő: 20 perc.

12:35- indulás az Árpád-vonal bunkerhez.

14:05-megérkezés a bunkerrendszerhez (77 km/ 1 óra 30 perc).

Felsőgerebeni Árpád-vonal bunkerrendszer

14 km-re található Polenától. Felsőgereben egyik leglátogatottabb látványossága az a bunkerrendszer, amely az Árpád-vonalhoz tartozik. Ez a bunker a legjobb állapotban van a bunkerek közül. A bunkert a magyar királyi honvédség építette. A bunkerben egy kiállítás is megtekinthető, amely a II. világháborús relikviákat mutatja be. Az egykor működő bunkernek 5 lőállása, 6 bejárata, raktára és korháza volt (https://karpatalja.blog.hu/2016/07/22/az_arpad-vonal_mint_turisztikai_celpont).

Ott töltött idő : 45 perc.

14:50- indulás a Schönborn – kastélyba.

15:35- megérkezés a kastélyba (31 km/ 45 perc).

Schönborn kastély

A kastély Beregváron 50 hektáron terül el. Az impozáns épületnek 4 bástyája, 52 helyisége, 12 bejárata és 365 ablaka van. A Schönborn kastély Kárpátalja egyik leglenyűgözőbb épülete. A kastély helyén 1740-ben még egy fából készült vadászkastély állt, amely a Schönborn család kedvenc helye volt. A mostani kastélyegyüttes 1890-1895 között épült fel. A kastélyt egzotikus fákkal, őshonos növényzettel beültetett park veszi körül (<https://kiszó.net/2019/07/28/amit-erdemes-felfedezni-schonborn-kastely/>).

Ott töltött idő: 1 óra.

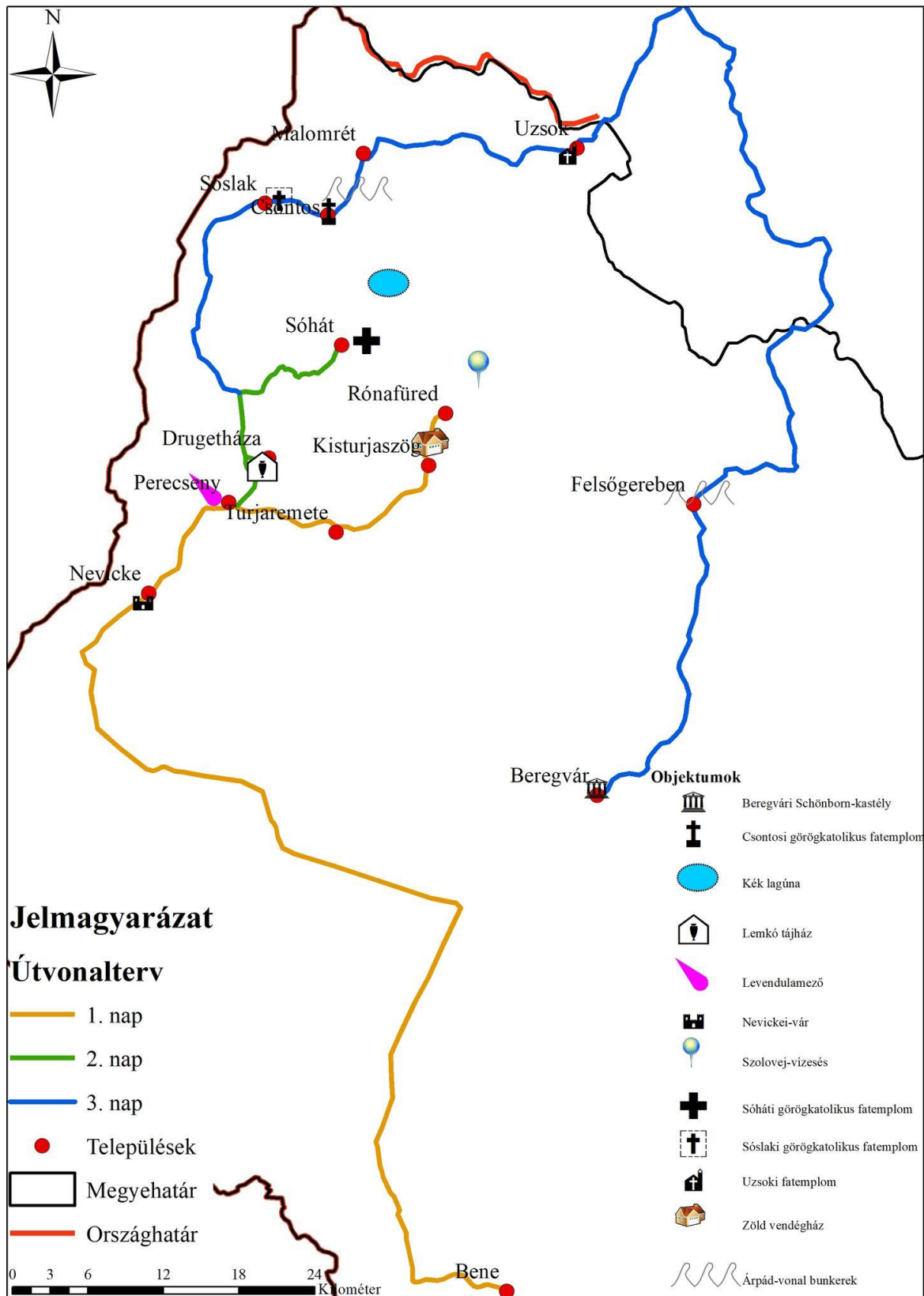
16:35- indulás Beregszászba.

17:35- megérkezés Beregszászba (48 km/ 1 óra).

Teljes útvonal hossza: 244 km.

Technikai idő: 5 óra 25 perc.

Az útvonaltervhez egy brosúrát is készítettem, amelyben pontosan megnézhetik a turisták, hogy melyik nevezetesség lesz a következő állomás. A brosúra fotókat tartalmaz a nevezetességekről. Ezt a brosúrát ingyen megkapják és emlékbe megtarthatják. A brosúra a B mellékletben megtalálható.

31.ábra. Bene lakosaira szabott kárpátaljai turisztikai túraterv

Forrás: saját szerkesztés

KÖVETKEZTETÉSEK

A kutatásom eredményeinek elemzését látva az a következtetés vonható le, hogy a Kárpátaljai nevezetéseket és híres kastélyokat a benei lakosok többségében igen jól ismerte. Jórészt elmondható mind a fiatalabb, mind az idősebb korosztály tisztában van Kárpátalja idegenforgalmi vonzerőivel kapcsolatban, mivel ha nem is járt az adott helyen, de hallott róla és tudta merre található.

Tehát a kérdőívek kitöltése után látható, hogy a benei lakosok tudása Kárpátaljáról igen széleskörű. Szerintem ezt a tudást bővíthetik, de sajnos nem mindenkinek van lehetősége rá és az oka vagy pénzhiány vagy időhiány.

Úgy gondolom, hogy a kutatásom célt ért, ugyanis nagyon sok mindent tudtam meg a falumban élő emberek tudásáról, érdeklődéséről, utazási szokásairól és igényeiről.

Napjainkban egyre több turisztikai iroda és turista közvetítő foglalkozik Kárpátaljai utazások szervezésével és egyre többen ismerhetik és látogathatják meg Kárpátalja nevezetéseit és csodás tájait.

ÖSSZEFOGLALÁS

Szaktervezésem témája – “A kárpátaljai idegenforgalmi vonzerőkkel kapcsolatos keresetelemzés a benei (Beregszászi járás) lakosok körében”. Munkám során igyekeztem minél több szakirodalmat felkutatni, elolvasni és feldolgozni. Ugyanakkor az internetes információkat is áttanulmányoztam és használtam.

Az első fejezetben Bene általános jellemzésével foglalkoztam, vagyis kitértem Bene földrajzi elhelyezkedésére, sajátosságaira, történelmére, lakosainak foglalkozására és lakosságának alakulására a kezdetektől napjainkig. Továbbá megismertettem az olvasókat egy Benével kapcsolatos csodálatos legendával is.

A második fejezetben az olvasók a kárpátaljai turizmus kialakulásának és fejlődésének a sajátosságairól olvashatnak. Továbbá vidékünk turizmusának keresleti mutatóit diagramok segítségével vázoló fel, a kínálati mutatókat pedig egy top 10-es listán ismertetem meg az olvasókkal. A listán az első 10 legérdekesebb és legismertebb helyekről írok.

A harmadik fejezetben a kérdőíves kutatás során kapott eredményeket elemeztem. A kapott eredmények alapján, a munka negyedik fejezetében egy háromnapos túratervvel ismertetem meg az olvasót, amelyet úgy állítottam össze, hogy azokat a helyeket jelöltem ki uticélnak, amelyek a kérdőív elemzése után úgy láttam, hogy kevésbé ismertek.

Úgy gondolom, hogy a választott témámat kellőképpen kidolgoztam és arra a következtetésre jutottam, hogy a falumban élő emberek tisztában vannak a Kárpátalján található nevezetességek történelmével, fontosságával és tudatában vannak, hogy milyen csodálatos helyen élnek itt a kies, gyönyörű Kárpátok közelében.

РЕЗЮМЕ

Темою моєї бакаларської роботи було «Аналіз попиту на туристичні об'єкти Закарпаття серед мешканців с. Бене (Берегівський район)».

Під час роботи я намагалася знайти, прочитати та опрацювати якомога більше фахової літератури. Паралельно вивчала і використовувала інформацію з Інтернету.

У першому розділі я надала загальну характеристику с. Бене, в тому числі географічне положення, історію, населення тощо. Також я навела чудову легенду про село.

У другому розділі читачі зможуть ознайомитися про специфіку становлення та розвитку туризму Закарпаття. Крім того, за допомогою діаграм я окреслюю показники попиту на туризм нашого регіону, а елементи пропозиції демонструю у форматі топ-10.

У третьому розділі наводиться аналіз результатів дослідження, яке проходило у формі анкетування мешканців. Загалом, в опитування прийняло участь 115 осіб з с. Бене.

У четвертому розділі моєї роботи я знайомлю читачів з триденним планом туру, яку я склала, вибравши як пункти призначення місця, які, проаналізувавши анкету, мені здалися менш відомими.

В процесі написання роботи дійшла висновку, що люди, які живуть у моєму селі, знають історію та важливість визначних пам'яток Закарпаття і усвідомлюють в якому чудовому місці вони живуть.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Bencei Községi Tanács Adattára, 2008
2. Berghauer S. – Fodor Gy. 2014: Touristic Heritage in Little-Europe. Preliminary Research of Heritage Tourism in Transcarpatia. By support of the Hungary- 169 Slovak- Romania-Ukraine ENPI Cross-border Cooperation Programme 2007-2013, within the confines of the project with identification number HUSKROUA/1101/067 „ Touristic heritage in Little-Europe”.
3. Berghauer S., 2012 – A turizmus, mint kitörési pont Kárpátalján. (Értékek, remények lehetőségek Ukrajna legnyugatibb megyéjében), Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Kar Földtudományok Doktori Iskola, Pécs
4. Botlik J. – Dupka Gy., 1993: Magyarlakta települések ezredéve kárpátalján. Intermix Kiadó, Ungvár – Budapest.
5. Bulla B. – Mendöl T., 1999: Kárpát-medence földrajza. Lucidus Kiadó, Budapest.
6. Deschmann A., 1999: Kárpátalja műemlékei. Tájak-Korok-Múzeumok Egyesület, Budapest
7. Horváth L., 2001: A benei református gyülekezet története. Hatodik Síp AlapítványMandátum Kiadó, Budapest-Beregszász
8. Horváth Z., 2021: Gyalogtúra lehetőségek In. Tarpai J. (szerk.): Kárpátalja magyar szemmel. Shark Kft. Ungvár-Beregszász, pp.440-459
9. Izsák T., 2007: A Beregszászi járás természetföldrajza. Poli Print Kft. Beregszász.
10. Kárpátalja Megyei Statisztikai Főhivatal, 2020: Головне управління статистики у Закарпатській області. Державна служба статистики України. Паспорт Закарпатської області. Ужгород, 2020.
11. Kész B., 2009: „ Egy földön, egy hazában”. PoliPrint, Ungvár-Beregszász
12. Kovács S., 2000: Kárpátalja útravaló. Püski Kiadó, Budapest.
13. Kaszinec O. – Mester A. – Molnár L. – Tarpai J., 2021: Munkács környéke In. Tarpai J. (szerk.): Kárpátalja magyar szemmel. Shark Kft. Ungvár-Beregszász, pp.229-253
14. Lehoczky T., 1996: Bereg vármegye monográfiája. Hatodik Síp Alapítvány – Mandátum Kiadó, Budapest – Beregszász.
15. Lévai E., 2022: Kárpátalja idegenforgalmi vonzerőinek keresletelemzése a bátyúi kistérség (Beregszászi járás) lakosainak körében. Szakdolgozat. II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola.

16. Molnár L., 2021: Kárpátaljai rendezvények és fesztiválok In. Tarpai J. (szerk.): Kárpátalja magyar szemmel. Shark Kft. Ungvár-Beregszász, p.57
17. Mónus Gy. – Szerényi F., 1934: Bene- Bena község múltja és jelene. Beregszász.
18. Nedbál K., 2021: Verhovina In. Tarpai J. (szerk.): Kárpátalja magyar szemmel. Shark Kft. Ungvár-Beregszász, pp.419-451.
19. Tarpai J., 2021: Ungvár és környéke In. Tarpai J. (szerk.): Kárpátalja magyar szemmel. Shark Kft. Ungvár-Beregszász, pp.63-169
20. Varju Z., 2021: Felső-Tisza-vidék In. Tarpai J. (szerk.): Kárpátalja magyar szemmel. Shark Kft. Ungvár-Beregszász, pp.365-416

INTERNETES FORRÁSOK

1. <https://karpatalja.ma/sorozatok/legendak-karpataljan/legendak-karpataljan-miert-kelemen-a-kelemen-hegy/> (a letöltés dátuma: 21.04.2021)
2. <http://www.templomut.hu/hu/bene/56> (a letöltés dátuma: 21.04.2021)
3. <https://ittmagyarulis.hu/item/benei-romai-katolikus-templom/> (a letöltés dátuma: 21.04.2021)
4. <https://kmksz.com.ua/2021/07/20/bemutattak-a-karpatalja-magyar-szemmel-cimu-utikonyvet/> (a letöltés dátuma: 13.12.2022)
5. https://anga.ua/articles/tsikava_ukraina/7_chudes_ukrainy.html (a letöltés dátuma: 06.02.2023)
6. <https://7chudes.in.ua/pro-proekt/> (a letöltés dátuma: 06.02.2023)
7. <https://www.muemlekem.hu/hatareset/Ungvari-var-Ungvar-489> (a letöltés dátuma: 10.02.2023)
8. https://karpatalja.blog.hu/2016/07/22/az_arpad-vonal_mint_turisztikai_celpont (a letöltés dátuma: 10.02.2023)
9. <https://cbc-artspace.com/locations/kaszonyi-termalfurdo-termalni-vodi-kosino/> (a letöltés dátuma: 10.02.2023)
10. https://karpatalja.blog.hu/2017/12/04/a_nevickei_var (a letöltés dátuma: 05.03.2023).
11. <https://www.tisza-forras.hu/vizesesek-karpataljan/> (a letöltés dátuma: 05.03.2023).
12. <https://karpatalja.ma/sorozatok/karpatalja-ma/karpatalja-ma-kek-laguna-a-nagybereznai-jarasban/> (a letöltés dátuma: 05.03.2023).
13. <https://hodinkaintezet.uz.ua/szakmai-kirandulas/> (a letöltés dátuma: 05.03.2023).

14. <https://karpatalja.ma/sorozatok/karpatalja-ma/lemko-birtok-drugethaza-zaricsovo-karpatalja/> (a letöltés dátuma: 05.03.2023).
15. <http://arpad.lapok.hu/keret.cgi?/arpad/vonal.html> (a letöltés dátuma: 05.03.2023).
16. http://templomok.network.hu/video/kulfold_kastelyok_varak_templomok/uzsoki_fatemplom_karpataljaflv (a letöltés dátuma: 05.03.2023).
17. <https://www.magyarország-szep.hu/Uzsoki-hago/index.html> (a letöltés dátuma: 05.03.2023).
18. https://karpatalja.blog.hu/2016/07/22/az_arpad-vonal_mint_turisztikai_celpont (a letöltés dátuma: 05.03.2023).
19. <https://kiszo.net/2019/07/28/amit-erdemes-felfedezni-schonborn-kastely/> (a letöltés dátuma: 05.03.2023).
20. https://karpatalja.blog.hu/2018/12/07/karpatalja_gyogyvizei (a letöltés dátuma: 06.02.2023)
21. <https://carpathia.gov.ua/diyalnist/ekonomichnij-blok/regionalni-programi-rozvitku> (a letöltés dátuma: 06.02.2023)

ÁBRÁK JEGYZÉKE

1.ábra. Bene földrajzi elhelyezkedése	7
2.ábra. Benei kőbánya	8
3.ábra. Kelemen- hegy.....	9
4.ábra. Benei református templom	11
5.ábra. Benei római katolikus templom	12
6.ábra. Pum kastély	13
7.ábra. Benei iskola	14
8.ábra. Bene lakossága	15
9.ábra. Bene zsidó temető.....	15
10.ábra. Turisták számának változása Kárpátalján 2005-2020.....	17
11.ábra. Turistaforgalom Kárpátalján.....	18
12.ábra. A Kárpátaljára érkező külföldi turisták országok szerinti megoszlása.....	19
13.ábra. A kérdőív első 5 kérdése.....	24
14.ábra. A kutatásban részt vett személyek életkori megoszlása.....	26
15.ábra. A kutatásban részt vett személyek foglalkozásának megoszlása.....	26
16.ábra. A kutatásban részt vett személyek iskolai végzettségének megoszlása.....	27
17.ábra. A kutatásban részt vett személyek utazásainak időpontja.....	28
18.ábra. Átlagosan hány éjszakát töltenek a célterületen.....	28
19.ábra. Milyen évszakban utaznak leginkább.....	29
20.ábra. Az utazás célja.....	30
21.ábra. Hol szoktak megszállni.....	30
22.ábra. A pénzösszeg lebontása tételekre.....	31
23.ábra. Kárpátaljai turisztikai attrakciók értékelése (1-3).....	32
24.ábra. Kárpátaljai turisztikai attrakciók értékelése (4-6).....	33
25.ábra. Kárpátaljai turisztikai attrakciók értékelése (7-9).....	33
26.ábra. Ungvári Filharmónia.....	35
27.ábra. Sipot-vizesés elhelyezkedése.....	36
28.ábra. Az UNESCO Világörökséghez tartozó templomok.....	37
29.ábra. Uzsoki-hágó.....	38
30.ábra. Térképes feladat eredményei.....	39
31.ábra. Bene lakosaira szabott kárpátaljai turisztikai túraterv.....	48

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Ezúton szeretnék köszönetet mondani témavezetőmnek, Tóth Attila tanár úrnak, aki segítségemre volt szakdolgozatom megírása alatt. Hálás vagyok értékes és állandó tanácsaiért. Köszönöm építő jellegű kritikáit, amelyek hasznosnak bizonyultak a szakdolgozat megírásakor.

Köszönöm, hogy a tanulmányaim során segítségemre volt és nagymértékben hozzájárult szakmai fejlődésemhez.

NYILATKOZAT

Alulírott Turányi Nikoletta, turizmus szakos hallgató kijelentem, hogy szakdolgozatomat a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Földtudományi és Turizmus Tanszékén készítettem turizmus diploma megszerzése céljából.

Kijelentem, hogy szakdolgozatomat más szakon korábban nem védtem meg, saját munkám eredménye és csak hivatkozott forrásokat használtam fel.

Tudomásul veszem, hogy szakdolgozatomat a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola könyvtárában a kölcsönözhető könyvek között helyezik el.

MELLÉKLET

Kárpátalja idegenforgalmi vonzeróinak keresletelemzése Bene település lakosainak körében

Turányi Nikoletta vagyok, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola IV. évfolyamos turizmus szakos hallgatója. Szakdolgozatom témája „Kárpátalja idegenforgalmi vonzeróinak keresletelemzése Bene település lakosainak körében”, amely megírása érdekében készítettem az adott kérdőívet. A kitöltés nagy segítség lenne a munka sikeres elvégzését tekintve. Előre köszönöm a rá szánt időt!

1. Neme

- Nő
- Férfi

2. Kora

- 18-29 év
- 30-39 év
- 40-49 év
- 50-59 év
- 60 év fölött

3. Foglalkozása

- Vállalkozó
- Szellemi munkát végző alkalmazott
- Fizikai alkalmazott
- Alkalmi/Idény munkás
- Nyugdíjas
- Háztartásbeli
- Tanuló
- Munkanélküli

4. Iskolai végzettsége

- Elemi iskola
- Általános iskola
- Középiskola
- Szakmunkásképző
- Szakközépiskola
- Főiskola/egyetem

5. Családi állapota

- Nős/férjezett
- Nőtlen/hajadon
- Kapcsolatban
- Elvált
- Özvegy

6. Mikor utazott utoljára Kárpátalja területén turisztikai céllal?

- Múlt héten
- Egy hónapon belül
- Az elmúlt félévben
- Közel egy éve
- Szeretnék utazni, de nincs rá lehetőségem

- Egyéb

7. Átlagosan mennyi időt tölt el kárpátaljai turisztikai utazása során a célterületen?

- Kevesebb, mint egy éjszaka
- 1-2 éjszakát
- 3 éjszakát
- 3-6 napot
- Több, mint 6 napot

8. Az év mely időszakában szokott leggyakrabban utazni?

- Évszaktól független
- Télen
- Tavasszal
- Nyáron
- Ősszel

9. Utazásának célja

- Építészeti látnivalók megtekintése
- Természeti látnivalók felfedezése
- Túrázás
- Kutatómunka/konferencia
- Gyógyüdülés
- Egyéb:

10. Mivel utazott?

- Vonattal
- Gyalog
- Busszal
- Autóval
- Kerékpárral
- Egyéb:

11. Kivel utazott?

- Egyedül
- Párjával
- Kollégákkal
- Barátokkal
- Családdal
- Egyéb:

12. Hol szokott megszállni?

- Nem szoktam megszállni
- Rokonnál/ismerősnél
- Szállodában
- Turistaszállón
- Vadkempingben
- Hivatalos kemping
- Egyéb:

13. Hol étkezett a kárpátaljai utazása során?

- Rokonnál/ismerősnél/barátnál
- Étteremben
- Szálláshelyen
- Büfében
- Hozott ételt ettem
- Helyben önállóan készítettem
- Egyéb:

14. Átlagosan mennyi pénzt költ el kárpátaljai idegenforgalmi utazása során? (hrivnya)

15. Az adott pénzösszezből mennyit költ az alábbi tételekre (%-ban)?

	0%	1-25%	26-50%	50-75%	<76%
Útiköltség					
Szállás					
Étkezés					
Attrakciók/szárakozás					
Bevásárlás					

16. Értékelje az adott kárpátaljai turisztikai attrakciókat a következő skála alapján

	1-nem hallottam róla	2-hallottam róla, de nem jártam ott	3-egyszer már jártam ott	4-többször jártam ott
Munkácsi vár				
Ungvári vár				
Schönborn kastély				
Skanzen (Ungvár)				
Tatár-hágó				
Hoverla				
Pokolbérc				
Szinevér-tó				
Nevickei-vár				
Sóhát "Kék laguna"				

17. Mennyire elégedett a kárpátaljai utazásával, ha 1- abszolút elégtelen és 5-teljes mértékbenelégedett vagyok?

1	2	3	4	5

18. Melyik nemesi család birtokolta a Munkácsi várat?

- a) Drugeth-család
- b) Dobó-család
- c) Rákóczi-család
- d) Felsoroltak közül egyik sem

19. Melyik település a „paprikafonás fellegvára”?

- a) Tiszasalamon
- b) Nagydobrony
- c) Kisdobrony
- d) Salánk

20. Milyen erőforrásra épül Aknaszlatina?

- a) Termálvíz
- b) Ásványvíz
- c) Gyógynövény
- d) Só

21. Válassza ki azt a helyet, melynek köze volt a kárpátaljai zsidósághoz.

- a) Ungvári Görög-katolikus Székesegyház
- b) Munkácsi "Fehérház"
- c) Ungvári Filharmónia
- d) Csetfalvai református templom

22. Melyik járásban található a Nárciszok Völgye?

- a) Huszti
- b) Beregszászi
- c) Volóci
- d) Rahói

23. Melyik település közelében található a Sipot-vízesés?

- a) Drugetháza
- b) Fülöpfalva
- c) Beregvár
- d) Bercsényifalva

24. Melyik hegy az Ukrán Kárpátok és egyben Ukrajna legmagasabb pontja?

- a) Petrosz
- b) Pikuj
- c) Hoverla
- d) Kraszija

25. Kárpátalján mely templom(ok) tartoznak UNESCO kulturális Világörökségéhez?

- a) Técsői és a huszti
- b) Uzsoki és kőrösmezői
- c) Csak a huszti
- d) Egyik sem

A kérdések helyén megfogalmazott állítások alapján válassza ki azt az opcionális választ, amire aleírás illik!

26. Jelenleg szanatóriumként funkcionál. Az épületet a hagyomány szerint az asztronómia jegyébentervezték. Számos forrás gazdagítja, legismertebb közülük az Örök Fiatalság forrása.

- a) Beregvári Schönborn-kastély
- b) Munkácsi vár
- c) Nagyszőlősi Perényi-kastély

27. Matl Péter tervezte. Több szimbólumrendszert rejt magába. A hét magyar törzset is szimbolizálja.

- a) Szolyvai emlékpark
- b) Vereckei-hágó emlékmű
- c) Uzsoki-hágó emlékmű

28. Területén helyezkedik el a Szent Mihály görög katolikus fatemplom. Az épületek elhelyezésénélfigyelembe vették a népi szokásokat. Az előkészítő munkák közel egy évtizeden át tartottak.

- a) Ungvári Görögkatolikus székesegyház
- b) Skanzen
- c) Csomai Honfoglalási emlékpark

Jelölje meg, hogy mi látható az adott képeken!

29.

- a) Neszamovite-tó
- b) Szinevéri-tó
- c) Brebeneszkul-tó

30.

- a) Nárciszok-völgye
- b) Gyulai-hegy
- c) Kuzij Természetvédelmi terület

31.

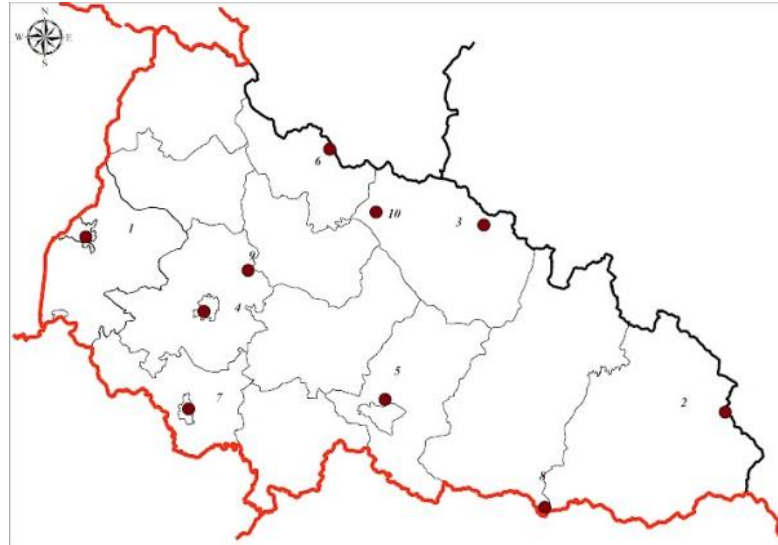
- a) Tatár-hágó
- b) Toronyai-hágó
- c) Uzsoki-hágó

32.

- a) Árpád-vonal maradványai
Felsőgerebennél
- b) Szolyvai-emlékpark
- c) Ungvári szabadtéri néprajzi múzeu

34. Párosítsa a térképen elhelyezkedő pontot a hozzá tartozó vonzerővel!

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Munkácsi vár										
Ungvári vár										
Sipot-vízesés										
Szenivéri-tó										
Vereckei-hágó										
Hoverla										
Beregvári Schnborn-kastély										
Beregszász										
Iza										
Aknaszlatina										

B MELLÉKLET

Fedezd fel te is Kárpátalja rejtett csodáit!

Kárpátalja Tours

karpataljatours.com
Beregszász Kossuth tér 8.
karpatalja.tours@gmail.com
+380998745852

1.NAP

Beregszász - Nevickei vár - Perecseny -
Turjaremete - Rónafüred -
Kisturjaszög

Perecsenyi levendulamező

Kárpátalja egyedülálló
levendula ültetvénye,
kéthektáros területen terül
el. A mezőn 46 ezer bokor
levendula terjeszti átható
illatát

Nevickei vár

A nevickei várról szóló első
írásos emlékek a 14.
századból valók. IV. László
király 1279-ben az Aba-
családnak adományozta

Szolovej - vízesés

Rónafüreden található. A
vízesés a Kis - Turja
patakhoz tartozik.

2.NAP

Kisturjaszög - Sóhátí „Kék lagúna” - Sóhátí
görögkatolikus fatemplom - Drugetháza -
Kisturjaszög

Szent Miklós fatemplom

A templomot 1794-ben
építették Szent Miklós
tisztelőjére. A bejárat fellett
egy cirill betűs felirat jelzi
az építész nevét és az építés
évszámát 1794 - Hymycz
Matias.

Sóhátí „Kék lagúna”

Sóhát mellett kanyarodó
Lyuta folyón található. A
lagúna mélysége 2,5-3 m
körül van.

Sóslaki Nagy Szent Vazul fatemplom

Ez a fatemplom 1703-ban
Siánkiban épült. A
fatemplomot Nagy Szebt
Vazul tisztelőjére szentelték
fel 1834-ben átépítették és
mellé egy oszlopos tornácot
építettek

Csontosai fatemplom

A fatemplom
feltehetőleg 1645-ben
épült és mostani helyére
1703-ban szállították
Kelet- Galíciából.

Schönborn kastély

Az impozáns épületnek
4 bástyája, 52 helyisége,
12 bejárata és 365
ablaka van. A mostani
kastélyegyüttes 1890-
1895 között épült fel.

Kisturjaszög - Sóslak - Csontos - Malomrét - Uzsock
- Felsőgereben - Beregvár - Beregszász

3.Nap

Ім'я користувача:
приховано налаштуваннями конфіденційності

ID перевірки:
1015149520

Дата перевірки:
19.05.2023 20:06:24 CEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
21.05.2023 12:54:35 CEST

ID користувача:
100011756

Назва документа: Турані Ніколетта Сергіївна

Кількість сторінок: 64 Кількість слів: 11256 Кількість символів: 79183 Розмір файлу: 10.62 MB ID файлу: 1014830358

12.9% Схожість

Найбільша схожість: 6.29% з джерелом з Бібліотеки (ID файлу: 1014830352)

9.9% Джерела з Інтернету 461 Сторінка 66

9.6% Джерела з Бібліотеки 156 Сторінка 70

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел